

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი
ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტი

გიორგი ჯაშიაშვილი

მიგრაციული პროცესები საქართველოში თანამედროვე ეტაპზე

ეკონომიკის სამაგისტრო პროგრამა

ნაშრომი შესრულებულია ეკონომიკის მაგისტრის
აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ასოც. პროფესორი
თამაზ ზუბიაშვილი

თბილისი

2020

ანოტაცია

მიგრაციული პროცესები აქტიურად ვითარდება თანამედროვე გლობალიზაციულ საზოგადოებაში, რომელსაც აქვს როგორც დადებითი, ასევე უარყოფითი შედეგები მთლიანობაში ქვეყნის განვითარებისთვის. მოსახლეობის მიგრაცია არის რთული სოციალური პროცესი, მრავალფეროვანი ფორმითა და შედეგებით. დიდი გავლენას ახდენს ქვეყნისა და საზოგადოების სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებაზე და თავად განიცდის პოლიტიკური, სოციალურ-ეკონომიკური, დემოგრაფიული და სხვაგვარი გარდაქმნების გავლენას. მიგრაცია მრავალგანზომილებიანი მოვლენაა, რომელიც ეკონომიკის, სოციოლოგიის, სამართლისა და დემოგრაფიის თვალსაზრისით განიხილება. შიდა და გარე მიგრაციის შესწავლა; მოსახლეობის გარკვეული ჯგუფების მიგრაცია (ახალგაზრდების მიგრაცია, შრომითი რესურსების მიგრაცია, ინტელექტუალური მიგრაცია და ა.შ.). ნაშრომი მოიცავს მიგრაციასთან დაკავშირებულ საკითხთა ფართო სპექტრს. მოიცავს მოსახლეობის გარკვეული ჯგუფების მიგრაციის საკითხებს, მიგრაციის პროცესს განიხილავს, როგორც ფაქტორს ტერიტორიების სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებაში, იძიებს მიგრაციის იურიდიული რეგულირების ტენდენციებსა და შრომითი მიგრანტების სოციალურ სტატუსს, აანალიზებს მიგრაციის პროცესების სოცილურ-ეკონომიკურ ასპექტებს

Abstract

Migration processes are actively developing in the modern globalizing society, that has both positive and negative results for the development of the country in general. Population migration is a complex social process, with various forms and consequences. It has a strong influence on socio-economic development of the country and itself is affected by political, socio-economic, demographic and different kinds of transformations. Migration is a multidimensional phenomenon that is being discussed in terms of economics, sociology, law and demography. Study of internal and external migration; Migration of certain groups of the population (migration of young people, migration of labor resources, intellectual migration, etc.). The work covers a wide range of issues related to migration. Includes migration issues of certain population groups, discusses the migration process as a factor in socio-economic development of the territories, investigates the legal regulation tendencies of migration and the social status of labor migrants, analyzes the social-economic aspects of migration processes.

სარჩევი

ანოტაცია-----	2
Abstract-----	3
შესავალი-----	5
თავი I. მიგრაციის ტენდენციები თანამედროვე მსოფლიოში და საქართველოში-----	7
1.1. მიგრაციის ტენდენციები და რეგულირების ასპექტები-----	7
1.2. მიგრაცია როგორც გამოწვევა საქართველოსთვის-----	20
თავი II. ეროვნული უსაფრთხოება, მიგრაციული პოლიტიკა და მიგრაციის მართვის მნიშვნელობა-----	33
2.1. მიგრაცია და ეროვნული უსაფრთხოება-----	33
2.2. მიგრაცია და შრომითი რესურსები-----	38
2.3. მიგრაციის მართვა ევროკავშირში-----	41
თავი III. მიგრაციული პროცესები საქართველოში-----	51
3.1. მიგრაციის სახეები და მათი გამომწვევი მიზეზები საქართველოში-----	51

3.2. მიგრაცია და დემოგრაფიული უსაფრთხოება-----	
55	
დასკვნა -----	60
გამოყენებული ლიტერატურა -----	
62	

შესავალი

თემის აქტუალურობა. პოსტ-კომუნისტურ პერიოდში (1992-2014) ემიგრაციის სტაბილურმა ზრდამ ბუნებრივი ნულოვანი ზრდის პირობებში მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინა ქვეყნის სოციო-დემოგრაფიულ და ეკონომიკურ განვითარებაზე. 1992 წლიდან, საქართველოს მოსახლეობა შემცირდა თითქმის 1/3-ით და 2018 წლისთვის შეადგინა 3.7 მილიონი ადამიანი. საქართველოდან ემიგრაციაში მყოფი მრავალი ფაქტორიდან სამი გადამწყვეტია: პირველი ეთნიკური მიგრაცია, საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ, საქართველოში მცხოვრები სხვა ეროვნების ასობით ათასი წარმომადგენლის დაბრუნება მათ ისტორიულ სამშობლოში; მეორე ლტოლვილათა მიგრაცია აფხაზეთის და სამხრეთ ოსეთის რეგიონებიდან; მესამე - საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა. ემიგრაციის მაღალმა დონემ გამოიწვია მოსახლეობის სქესის და ასაკობრივი სტრუქტურის შესამჩნევი დეფორმაცია. მოსახლეობის საშუალო ასაკი დაახლოებით 8 წლით გაიზარდა. ბოლო წლების განმავლობაში, ემიგრანტთა გასვლა საგანმანათლებლო და კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით სისტემატურად იზრდება, რის გამოც "ტვინის გადინების" პრობლემა უფრო და

უფრო აქტუალური ხდება. მნიშვნელოვნად გაიზარდა ინტერესი ეკონომიკური გლობალიზაციისა და მასთან დაკავშირებული საკითხების მეცნიერული კვლევებისადმი.

კვლევის მიზანი და ამოცანები. ნაშრომის ძირითადი მიზანია მიგრაციული პროცესების ანალიზი საქართველოში თანამედროვე; ეტაპზე მიგრაციის პოზიტიური და ნეგატიური შედეგების მიმოხილვა. ინტერრეგიონალურ, ინტერსახელმწიფოებრივ და ინტერკონტინენტალურ მიგრაციებს აქვთ ისტორიული და პოლიტიკური მნიშვნელობა, მაგრამ განსაკუთრებით საინტერესოა ის ეკონომიკური შედეგები, რომლებსაც იწვევს ადამიანთა ამ მასების მოძრაობა მათ სამშობლო ქვეყანასა და რეგიონში, და შემდეგ, იმ ქვეყანაში, სადაც ისინი მიდიან და ხშირად სამუდამოდ. ეს პროცესები დაკავშირებულნი არიან ეკონომიკური განვითარების პროგრესთან და ხშირად - რეგრესთანაც, განსაკუთრებით, იმ ქვეყანაში, საიდანაც მიგრაცია ხდება. ყველაზე დამ- ლუპველია განვითარებადი ქვეყნებიდან მაღალი ხელფასისა და მუშაობის უკეთესი პირობების საძიებლად განვითარებულ ქვეყნებში კვალიფიციური მუშახელის - მეცნიერების და ა.შ. მიგრაცია, რამაც მიიღო სახელწოდება “ტვინების გადინება”. მასობრივი მიგრაციის, განსაკუთრებით, შრომითი მიგრაციის მიზეზები მრავალგვარი და უაღრესად დივერსიფიცირებულია.

კვლევის თეორიული ბაზა. კვლევის თეორიულ ბაზას წარმოადგენს ქართველი და უცხოელი მეცნიერების ნაშრომები მიგრაციის პრობლემურ საკითხებთან დაკავშირებით. მიგრაციის საკითხთა სამთავრობო კომისიის და სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის კვლევები და სტატისტიკური მონაცემები.

კვლევის ფარგლებში შესწავლილ იქნა საქართველოს მიერ აღებული ძირითადი საერთაშორისო ვალდებულებები, მოქმედი კანონმდებლობა და მათი ურთიერთმიმართება.

თავი1. მიგრაციის ტენდენციები თანამედროვე მსოფლიოში და სქართველოში

1.1. მიგრაციის ტენდენციები და რეგულირების ასპექტები

XX საუკუნის მეორე ნახევარში კაცობრიობა შეესწრო გლობალიზაციის პროცესების მყარ და შეუქცევად ძალას, რომელიც ამა თუ იმ გზით მოიცავს საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა სფეროს და შექმნა ქვეყნებისა და მსოფლიოს ურთიერთ დამოკიდებულების გლობალური სისტემა. გლობალიზაციის პროცესებმა, გლობალურ პოლიტიკურ და ეკონომიკურ სისტემებში სწრაფ ცვლილებებთან ერთად, ხელი შეუწყო გლობალური მიგრაციის ნაკადების მკვეთრ გააქტიურებას და გამოიწვია მსოფლიოში ფუნდამენტურად ახალი მიგრაციის ვითარების შექმნა, რომლის უმთავრეს მახასიათებლებს წარმოადგენს:

- საერთაშორისო მიგრაციის მასშტაბების და გეოგრაფიის უპრეცედენტო გაფართოება;
- საერთაშორისო მიგრაციული ნაკადების სტრუქტურის ტრანსფორმაცია;

- ეკონომიკური და, უპირველეს ყოვლისა, შრომითი მიგრაციის გადამწყვეტი მნიშვნელობა;
- არალეგალური იმიგრაციის სტაბილური ზრდა და სტრუქტურული "უზრდელობა";
- იძულებითი მიგრაციის გეოგრაფიის მასშტაბის ზრდა და გაფართოება;
- მოსახლეობის საერთაშორისო მიგრაციის მნიშვნელობის გაზრდა თანამედროვე მსოფლიოს დემოგრაფიულ განვითარებაში;
- თანამედროვე მიგრაციის პოლიტიკის ორმაგი ხასიათი.

იმ ტენდენციებზე, რომელიც 90-იან წლებიდან აღინიშნება და დღემდე გრძელდება, ჩვენ დეტალურად ვისაუბრებთ, ახალი სტატისტიკური მონაცემების გათვალისწინებით. საერთაშორისო მიგრაციის გეოგრაფიის გაფართოება და გამოწვეულია განვითარებული და განვითარებადი ქვეყნებს შორის დემოგრაფიული განვითარების მზარდი დისბალანსით, მსოფლიოს ცალკეულ ქვეყნებსა და რეგიონებს შორის ეკონომიკური განვითარების დონის გაფართოებით, სოციალისტური სისტემის დაშლითა და მის საფუძველზე ახალი სახელმწიფოებრივი წარმონაქმნების წარმოქმნით, გეოპოლიტიკური არასტაბილურობის ზრდით აფრიკასა და აზიის ქვეყანაში, ახლო აღმოსავლეთში - ყველა 1980-1990-იანი წლების მეორე ნახევრის ეს და სხვა მოვლენები.

მხოლოდ საერთაშორისო მიგრაციის მასშტაბები საშუალებას გვაძლევს ვისაუბროთ მასზე, როგორც გლობალური მნიშვნელობის ფენომენზე. გაეროს თანახმად, ჯერ კიდევ 2005 წელს 190 მილიონზე მეტი "კლასიკური" საერთაშორისო მიგრანტი იყო (ანუ ადამიანი, რომელიც ცხოვრობს იმ ქვეყნებში, სადაც ისინი დაიბადნენ), რომელთა თითქმის 61% განვითარებულ ქვეყნებშია. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ამჟამად დედამიწის ყოველი 35 მოსახლედან ერთი არის "კლასიკური" საერთაშორისო მიგრანტი, ხოლო განვითარებულ ქვეყნებში ყოველი მეათე მკვიდრი საერთაშორისო მიგრანტია, ხოლო განვითარებულ ქვეყნებში ის მხოლოდ 70-ე მკვიდრია.

გაითვალისწინეთ, რომ ამ ციფრებში არ შედის არალეგალური მიგრანტები, რომელთა რიცხვი, სხვადასხვა შეფასებით, 20-დან 35 მილიონამდე ადამიანია,

საერთაშორისო ტურისტი, რომელთა 2007 წელს რიცხვმა 900 მილიონს გადააჭარბა, ასევე გრძელვადიანი, სეზონური, გულსაკიდი და ეპიზოდური მიგრანტები. სინამდვილეში, თუ ვსაუბრობთ მოსახლეობის ყველა კატეგორიაზე, რომლებიც ერთ ფორმაში ან სხვა ფორმაში მონაწილეობენ საერთაშორისო მიგრაციის ნაკადებში, ახლა, ფაქტობრივად, დედამიწის ყველა მეექვსე მკვიდრი საერთაშორისო მიგრანტია!

საერთაშორისო მიგრაციის ზრდის მაჩვენებელი არის საერთაშორისო მიგრანტების წილის ზრდა მასპინძელი ქვეყნების მოსახლეობაში. იმისდა მიუხედავად, რომ გლობალურ კონტექსტში, საერთაშორისო მიგრანტთა წილი ოდნავ გაიზარდა (1960 წელს 2.5% -დან 2005 წელს 3.0% -მდე 2005 წელს), ცალკეული ქვეყნების დონეზე ცვლილებები ბევრად უფრო მნიშვნელოვანი იყო. ასე რომ, 1960 წელს, მხოლოდ მსოფლიოს 27 ქვეყანაში, მიგრანტთა წილი მოსახლეობის 10% -ს აღემატებოდა, 2005 წელს კი უკვე 50 ასეთი ქვეყანა იყო¹.

დღეისათვის, თანამედროვე მსოფლიოს ყველა ქვეყანა, გარკვეულწილად ან სხვა ხარისხით, მონაწილეობს გლობალური მიგრაციის ნაკადებში. საკომუნიკაციო და სატრანსპორტო სისტემების განვითარებამ არცერთი ქვეყანა არ დატოვა ხელშეუხებელი; საერთაშორისო მიგრანტები ყველგან გამოჩნდნენ. გრაფიკი 1, გაეროს მონაცემების საფუძველზე, წარმოადგენს 20 უმსხვილეს ქვეყანას მათში საერთაშორისო მიგრანტების რაოდენობის მიხედვით. ამ სიაში პირველ ადგილს იკავებენ შეერთებული შტატები (38.4 მილიონი ადამიანი), შემდეგ მოდის რუსეთი (12.1 მილიონი ადამიანი) და გერმანია (10.1 მილიონი ადამიანი)².

საერთაშორისო მოსახლეობის მიგრაციის რეგიონალური მახასიათებლები უდავოდ ყურადღებას იმსახურებენ. მიუხედავად იმისა, რომ საერთაშორისო მიგრანტების უმეტესი ნაწილი მოდის განვითარებადი ქვეყნებიდან, თანამედროვე მიგრაციული ნაკადები არ არის მხოლოდ მოძრაობა "სამხრეთიდან ჩრდილოეთით" ან "აღმოსავლეთიდან დასავლეთი"; იურიდიული საერთაშორისო მიგრანტების დაახლოებით მესამედი გადადის ერთი განვითარებადი ქვეყნიდან მეორეზე და დაახლოებით იგივე

¹ International Migration Flows: to and from Selected Countries: The 2005 Revision. – N. Y.: U. N., 2006.

² World Migrant Stock (2006): The 2005 Revision Population Database. Интернет-источник. Режим доступа: <http://esa.un.org/migration/index.asp?panel=1>

პროპორციით გადადის განვითარებად ქვეყნებში. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, "სამხრეთიდან სამხრეთიდან" გადაადგილებულ მიგრანტთა რაოდენობა დაახლოებით აბალანსებს "სამხრეთიდან ჩრდილოეთისკენ" გადაადგილებულ მიგრანტთა რაოდენობას.

ბოლო 50 წლის განმავლობაში, მნიშვნელოვანი ცვლილებები მოხდა საერთაშორისო მიგრანტების რეგიონალურ განაწილებაში. მაშინ როდესაც 1960 წელს საერთაშორისო მიგრანტების უმეტესი ნაწილი (57.2%) იმყოფებოდა განვითარებად რეგიონებში, ახლა საერთაშორისო მიგრანტთა 60% -ზე მეტი მსოფლიოს განვითარებულ რეგიონებშია. ამჟამად, რეგიონში, სადაც ყველაზე მეტი საერთაშორისო მიგრანტია ევროპა (2005 წელს 64 მილიონზე მეტი ადამიანი), შემდეგ მოდის აზია (53.3 მილიონი ადამიანი), ჩრდილოეთ ამერიკა (44.5 მილიონი ადამიანი) და აფრიკა (17) , 1 მილიონი ადამიანი).

ამრიგად, საერთაშორისო მიგრაციული ნაკადები იქცა გლობალურ მოვლენად, რომელიც გავლენას ახდენს მსოფლიო საზოგადოების ცხოვრების ყველა ასპექტზე.

გლობალიზაციის პროცესებმა განაპირობა გლობალური მიგრაციული ნაკადის სტრუქტურის თვისობრივი გარდაქმნა. ამ სფეროში მნიშვნელოვანი ცვლილებებია:

საერთაშორისო მიგრაციების დროის ხანგრძლივობის ცვლილებები.

ბოლო ათწლეულების განმავლობაში საერთაშორისო მიგრაციის ყველა ტიპისა და ფორმისგან, დროებითი შრომითი მიგრაცია ყველაზე დინამიურად განვითარდა. ასე რომ, 90-იანი წლებისთვის. ოთხჯერ შემცირდა დროებითი შრომითი მიგრანტების რაოდენობა შეერთებულ შტატებში, ავსტრიაში - სამჯერ, დიდ ბრიტანეთში - ორჯერ, რუსეთის ფედერაციაში - ხუთჯერ მეტი. ეს, ერთი მხრივ, განპირობებულია სატრანსპორტო საშუალებების პროლიფერაციითა და ხელმისაწვდომობით, რაც ამარტივებს ხალხის გადაადგილებას და "ამცირებს" დაშორებას ქვეყნებს შორის. ამ პირობებში, უცხოეთში დროებითი სამუშაოები, როგორც ჩანს, მიგრანტებისთვის უფრო სასურველია, ვიდრე გადასახლება, რადგან იგი მოიცავს მატერიალურ და არამატერიალურ ხარჯებს. თავის მხრივ, მსოფლიო შრომის ბაზრის გლობალიზაცია მოითხოვს მიგრან-

ციული ქვეყნის უფრო მეტ მოქნილობას, რომლის გარანტია შესაძლებელია დროებითი შრომითი მიგრაცია. დაბოლოს, დროებითი საფუძველზე უცხოელი მუშაკების დაქირავება შეესაბამება მასპინძელი ქვეყნების უმეტესი ქვეყნის საიმიგრაციო პოლიტიკის მიზნებს.

საერთაშორისო მიგრაციის ნაკადის საკვალიფიკაციო სტრუქტურაში ცვლილებები.

XX საუკუნის მეორე ნახევრის განმავლობაში. მასპინძელ ქვეყნებში უცხოელი მუშაკების მოთხოვნა ვითარდება უფრო გამოცდილი სამუშაო ძალისკენ და მასპინძელი ქვეყნები ხელს უწყობენ გამოცდილი ემიგრანტების ჩართვას ეროვნული ეკონომიკის იმ სექტორებში და იმ სექტორებში, რომლებიც ნაკლებობა ადგილობრივი მუშაკებისთვის. მიგრაციის ნაკადის საკვალიფიკაციო სტრუქტურაში განხორციელებული ცვლილების შედეგად, ისინი, პირველ რიგში, მიგრანტთა შორის მაღალი დონის განათლებისა და პროფესიონალური კვალიფიკაციის მქონე პირთა პროპორციის ზრდას მოიცავს. თავის მხრივ, დაბალი და უნარშეზღუდული მიგრანტები აღმოაჩენენ ახალ ბარიერებს, რომლებიც აფერხებენ „საბოლოო დანიშნულების ადგილის“ ქვეყნებს.

ეს ტენდენცია ახასიათებს განვითარებადი ქვეყნებს რომელიც ერთ-ერთ მნიშვნელოვანი პრობლემაა, რომელმაც მიიღო გამონათქვამი „ტვინის გადინება“, ანუ მაღალკვალიფიციური სპეციალისტების (მეცნიერები, ინჟინრები, ექიმები და ა.შ.)³.

მიგრაციის ნაკადის ფემინიზაცია.

ტრადიციულად, საერთაშორისო მიგრანტების უმეტესობა კაცებად ითვლებოდა. ქალები, თუ ისინი მონაწილეობდნენ საერთაშორისო მიგრაციაში, მაშინ ძირითადად, როგორც მამაკაცი მიგრანტების ოჯახის წევრები. 90-იანი წლების დასაწყისისათვის. ქალებმა დაიწყეს ყველაზე დამოუკიდებელი შრომითი მიგრანტების თითქმის 50% -ის შედგენა უმეტეს განვითარებულ ქვეყნებში. მრავალი თვალსაზრისით, ეს უკანასკნელი ასოცირდება გლობალური ეკონომიკის სტრუქტურულ ცვლილებებთან: მომსახურების

³ Ионцев, В. А. Проблемы «утечки умов» в России (методологические аспекты изучения) // Вестник МГУ. Серия «экономика». – 1996. – № 5; Ушкалов, И. Г., Малаха, И. А. Утечка умов: масштабы, причины, последствия. – М.: Эдиториал УРСС, 1999. (See in more detail: Iontsev, V. A. Problems of 'brain drain' in Russia (methodological aspects of studying) // Bulletin of Moscow State University. Series 'Economy'. – 1996. – No. 5; Ushkalov, I. G., Malakha, I. A. Brain drain: scales, reasons, consequences. – Moscow: Editorial URSS, 1999).

სექტორის განვითარებამ განაპირობა დასაქმების სტრუქტურის ტრანსფორმაცია და მასპინძელი ქვეყნების შრომის ბაზარზე ჩამოყალიბდა სტაბილური ნიშები (ტექსტილი, დასასვენებელი და გასართობი ინდუსტრიები, საზოგადოებრივი მომსახურება, საშინაო მომსახურება, სექსუალური მომსახურება და ა.შ.). ქალთა მიგრანტების მუდმივი ზრდა, მათ შორის, ვინც არაკვალიფიციური შრომით არის დაკავებული. უნდა აღინიშნოს, რომ არსებული ნიშების მნიშვნელოვანი ნაწილი შეიძლება მიეკუთვნოს "რისკის ზონებს", სქესობრივ საქმიანობასთან ან სქესთან ახლოს მუშაობასთან დაკავშირებული. ზღვრული დასაქმების ეს სფეროები, ძირითადად, მიგრანტ ქალთა მიგრაციის მთავარი შესაძლებლობებია. შედეგად, ქალები ბევრად უფრო მგრძნობიარეა დისკრიმინაციის მიმართ, ვიდრე მათი მამაკაცი. ეს ტენდენციები აყენებს შრომითი მიგრანტების (პირველ რიგში ქალების) უფლებების დაცვას საერთაშორისო და ეროვნული ინსტიტუტების არაერთ პრიორიტეტულ ამოცანაში, რომლებიც ჩართულნი არიან მიგრაციის პროცესების რეგულირებაში. ეს ტენდენციები აყენებს შრომითი მიგრანტების (განსაკუთრებით ქალების) უფლებების დაცვას საერთაშორისო და ეროვნული ინსტიტუტების რიგ პრიორიტეტულ ამოცანებში, რომლებიც ჩართულნი არიან მიგრაციის პროცესების რეგულირებაში. ეს ტენდენციები აყენებს შრომითი მიგრანტების (განსაკუთრებით ქალების) უფლებების დაცვას საერთაშორისო და ეროვნული ინსტიტუტების რიგ პრიორიტეტულ ამოცანებში, რომლებიც ჩართულნი არიან მიგრაციის პროცესების რეგულირებაში.

ეკონომიკური მიგრაციის განმსაზღვრელი მნიშვნელობა

საერთაშორისო მიგრაციის ნაკადებს სხვადასხვა მიზეზის გავლენა აქვს, მათ შორის ეკონომიკური უპირატესობა ჭარბობს. თავის მხრივ, ეკონომიკური (და განსაკუთრებით შრომითი) მიგრაციის განვითარებას საერთაშორისო მიგრაციის ყველაზე გრძელი და მდგრადი ტენდენციის ხასიათი აქვს.

შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის (ILO) შეფასებით, XXI საუკუნის დასაწყისში. მთელ მსოფლიოში 86 მილიონზე მეტი ლეგალური მიგრანტი იყო (ოჯახის წევრებთან ერთად ეს მაჩვენებელი 120-180 მილიონ ადამიანამდე იზრდება), 3.2 მილიონზე მეტი ადამიანი.

იმისდა მიუხედავად, რომ მიგრანტი მუშები შეადგენენ განვითარებული ქვეყნების მთლიანი ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობის არაუმეტეს 4.2% -ს, ბევრ ქვეყანაში და ეკონომიკის ცალკეულ სექტორებზე შრომითი მიგრაციის მნიშვნელობა გაცილებით მეტია. ასე რომ, 2004 წელს მიგრანტებმა შეადგინეს ლუქსემბურგის ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობის თითქმის 45%, ავსტრალიაში დაახლოებით 25% და შვეიცარიაში 22%⁴.

მნიშვნელოვან წილს იკავებს მიგრანტი მუშები ზოგიერთ განვითარებად ქვეყანაში (პირველ რიგში ყურის ქვეყნებში). ასე რომ, ქუვეითში, ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობის 82%, არაბეთის გაერთიანებულ საემიროებში - 90% -ზე მეტი, საუდის არაბეთში - 56%⁵.

უნდა აღინიშნოს, რომ მრავალი ქვეყანა არის მიგრანტ მუშაკთა გარკვეული კატეგორიის ორივე წყარო, ხოლო „დანიშნულების ქვეყნები“ სხვა კატეგორიის მიგრანტებისთვის. მაგალითად, კანადა ტრადიციულად ”დანიშნულების ქვეყანა” იყო მიგრანტი მუშაკების მნიშვნელოვანი ნაწილისთვის, მაგრამ, თავის მხრივ, ასევე უზაზნის მშრომელთა დიდ რაოდენობას, განსაკუთრებით მაღალი კვალიფიკაციის მქონე პირებს, შეერთებულ შტატებს; ტაილანდი იღებს უამრავ უნაკლო ემიგრანტს მიანმარის, კამბოჯისა და ლაოსისგან, რითაც თავის მოქალაქეებს აზაზნის ისეთ ქვეყნებში, როგორებიცაა ისრაელი, იაპონია და ტაივანი. შრომითი მიგრაციის გლობალურ ნაკადებში, რუსეთი ასევე მოქმედებს როგორც მასპინძელი ქვეყანა და როგორც დონორი ქვეყანა.

შრომითი მიგრაცია გავლენას ახდენს სახელმწიფო ფინანსებზე. და თუ შრომითი ძალის იმპორტიორი ქვეყნებისთვის ეს გავლენა ძირითადად მოიცავს საგადასახადო გადასახადების მიღებას და მიგრანტ მუშაკთა სოციალურ დაცვასთან დაკავშირებულ თანხების ხარჯვას, ექსპორტიორი ქვეყნებისთვის, ეს, პირველ რიგში, ემყარება ექსპორტიორი ქვეყნების სავალუტო შემოსავლის სტაბილური არხის ფორმირებას. გზაზნილების ჩათვლით, შუამავალი ფირმების შემოსავალი და მიგრანტების პირადი ინვესტიცია.

⁴Sopemi-2006. Trends in International Migration. – Paris: OECD, 2006. – P. 50.

⁵ (International migration and development // The Report of the Secretary General at the sixty session of the General Assembly of the United Nations. A/60871. – New-York, 2005. – P. 46

იმის გათვალისწინებით, რომ გლობალიზაციულ სამყაროში დასაქმების ძიებისას ადამიანთა საერთაშორისო მობილურობა მხოლოდ გაიზრდება, მიგრანტ მუშაკთა "წარმოშობის ქვეყნები" და "დანიშნულების ქვეყნები" საჭიროებენ შრომითი მიგრაციის ყოვლისმომცველ, ეფექტურ და სამართლიან მენეჯმენტს.

არალეგალური იმიგრაციის მუდმივი ზრდა

საერთაშორისო მიგრაციის განვითარების ერთ-ერთი დამახასიათებელი ტენდენციაა უკანონო იმიგრაციის სტაბილური ზრდა .

მიუხედავად რესტრუქტურიზებული საიმიგრაციო პოლიტიკის გააქტიურებისა და სპეციალური კანონების მიღებისა, რომლებიც მიმართულია უკანონო მიგრაციასთან ბრძოლაში, მისი მასშტაბები არა მხოლოდ შემცირდა, არამედ, პირიქით, მნიშვნელოვნად გაიზარდა.

არალეგალური ემიგრაციის ზრდა სხვადასხვა ფაქტორებით არის განპირობებული. მაგრამ მთავარი ის არის, რომ მკაცრი კონტროლი ემიგრაციაში, ქვეყნებს შორის ეკონომიკური განვითარების დონის გაფართოებით და იაფი შრომის არსებული მოთხოვნილებით, იზრდება, ერთის მხრივ, ზრდის მუშაკთა უკანონო შესვლის სტიმულირებას, და, მეორე მხრივ, არალეგალურ მუშაკთა გამოყენებას. ძალა დამსაქმებლებისთვის. შედეგად, იმ ქვეყნებში, რომელთაც აქვთ ლიბერალური საიმიგრაციო პოლიტიკა, სადაც რჩება ლეგალური საიმიგრაციო შესაძლებლობები (მათ შორის ავსტრალია, კანადა, აშშ), არალეგალური იმიგრაცია არის ალტერნატივა მათთვის, ვინც არ აკმაყოფილებს შერჩევის კრიტერიუმებს, რომლებიც არ არიან მზად გრძელი ლოდინის სანებართვოდ, ან ვის მიერ არალეგალური ემიგრაცია უფრო ძვირია; მიუხედავად იმისა, რომ შეზღუდული საიმიგრაციო პოლიტიკის მქონე ქვეყნებში, რომელშიც მნიშვნელოვნად შემოიფარგლება ლეგალური შემოსვლის ან ყოფნის შესაძლებლობები (ევროკავშირის ქვეყნები და ა.შ.), უკანონო იმიგრაცია უმეტეს პოტენციურ მიგრანტებისთვის პრაქტიკულად ერთადერთი გზაა მათი ფინანსური მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით. ყოველივე ზემოთქმულიდან გამომდინარეობს ის, რომ მრავალი ქვეყნის უკანონო იმიგრაცია გახდა თანამედროვე რეალობის დამახასიათებელი ფენომენი.

უკანონო იმიგრაციის რეალური მასშტაბის შეფასება თითქმის შეუძლებელია. სხვადასხვა არაპირდაპირი მეთოდი საშუალებას გვაძლევს მხოლოდ უხეში შეფასებების გაკეთება. ამრიგად, გაეროს შეფასებით, ყოველწლიურად 2,5-დან 4 მილიონამდე ადამიანი არალეგალურად გადის საერთაშორისო საზღვრებს; გარდა ამისა, არალეგალი ემიგრანტების რიგები ავსებს იმ პირებს, ვინც ქვეყანაში ლეგალურად შევიდნენ, მაგრამ შემდეგ დარჩნენ მასში, არღვევენ ყოფნის პირობებს. სხვადასხვა წყაროების თანახმად, მსოფლიოში არალეგალური ემიგრანტების რაოდენობა 10-დან 15% -მდეა "კლასიკური" საერთაშორისო მიგრანტების რიცხვში, მათ შორის აშშ-ში არალეგალი ემიგრანტების 10-დან 15 მილიონამდე ადამიანი, დასავლეთ ევროპაში - 5.6-დან 8-მდე, 4 მილიონი ადამიანი, რუსეთში - 3.5-დან 5 მილიონამდე ადამიანი, იაპონიაში - 300 ათასიდან 1 მილიონამდე ადამიანი, შუა აღმოსავლეთში - 1-დან 3 მილიონამდე ადამიანი, სამხრეთ ამერიკაში - 1,5-დან 6 მილიონი ადამიანი და ა.შ.⁶

XX საუკუნის ბოლო მესამედში. - XXI საუკუნის დასაწყისი.

არალეგალური იმიგრაციის პრობლემები არა მხოლოდ აქტუალური ხდება, არამედ პირდაპირ კავშირშია მკვიდრი მოსახლეობის საცხოვრებელი პირობების გაუარესებასთან, დანაშაულის ზრდასთან, საერთაშორისო ტერორიზმთან და სხვა ნეგატიურ მოვლენებთან. ეს განსაკუთრებით შესამჩნევი გახდა 2001 წლის 11 სექტემბრის ტრაგედიის შემდეგ შეერთებულ შტატებში, როდესაც მთავარი თემა ეროვნული უსაფრთხოების პრობლემა და საერთაშორისო ტერორიზმის წინააღმდეგ ბრძოლა იყო. შემთხვევითი არ არის, რომ ბოლო წლებში არალეგალურმა ემიგრაციამ ყველაზე მეტი ყურადღება მიიპყრო განვითარებული ქვეყნების ლიდერების, საერთაშორისო ორგანიზაციების (გაერო, IOM, ევროკავშირი, ევროპის საბჭო და ა.შ.), სხვადასხვა პოლიტიკური მოღვაწეებისა და მეცნიერების მხრიდან. არალეგალური იმიგრაციის პრობლემა არ მოგვარდება და არ შეიძლება მოგვარდეს მანამ, სანამ არ არსებობს უკანონო დასაქმების ნიშები “დანიშნულების ქვეყნების” შრომით ბაზრებზე. დამსაქმებლები და სახელმწიფო კვლავაც დაინტერესებულნი არიან იაფი და გარიყული უცხოური შრომის არსებობით, რაც უზრუნველყოფს წარმოების დაბალ

⁶ Миграция населения: экономика и политика // Международная миграция населения: Россия и современный мир / под ред. В. А. Ионцева. – Вып. 18. – М.: ТЕИС, 2006. – С. 28–29.

ხარჯებს, საქონლის კონკურენტუნარიანობას და "დაზოგვას" სოციალური დაცვის სფეროში. თავის მხრივ, ეკონომიკური მდგომარეობა არარეგულარული მიგრანტების "წარმოშობის ქვეყნებში" რჩება მუდმივი "ზრდის" ფაქტორად. ყოველივე ზემოთქმულიდან გამომდინარეობს უკანონო იმიგრაციის სტრუქტურული სისუსტე.ყოველივე ზემოთქმულიდან გამომდინარეობს უკანონო იმიგრაციის სტრუქტურული სისუსტე.ყოველივე ზემოთქმულიდან გამომდინარეობს უკანონო იმიგრაციის სტრუქტურული სისუსტე.

იძულებითი მიგრაციის გეოგრაფიის ზრდა და გაფართოება

იძულებითი მიგრაცია არის მოსახლეობის ტერიტორიული მოძრაობების ერთობლიობა, რომლებიც ბუნებით იძულებულნი არიან, ანუ მათი კონტროლის მიღმა არსებული მიზეზების გამო (პოლიტიკური და ეროვნული დევნა, ბუნებრივი კატასტროფები, სამრეწველო უბედური შემთხვევები, გარემოზე კატასტროფები, სამხედრო ოპერაციები და ა.შ.). იძულებითი მიგრანტები მოიცავს შემდეგ ძირითად კატეგორიებს: ლტოლვილები, იძულებით გადაადგილებული პირები (იძულებით გადაადგილებული პირები), თავშესაფრის მაძიებლები, გარემო ლტოლვილები და ა.შ., რომელთა უმეტესი ნაწილი "ზრდის" ფაქტორებს უეცარი და სიცოცხლისთვის საშიში ხასიათისაა.

იძულებითი მიგრაციის გეოგრაფიის ზრდა და გაფართოება (კერძოდ, დსთ-ს ქვეყნების გამო, მათ შორის რუსეთიც) XX საუკუნის ბოლო დეკადაში. - XXI საუკუნის დასაწყისი. პოლიტიკური დაძაბულობისა და გარემოსდაცვითი კატასტროფების, ომებისა და ეთნიკური კონფლიქტების მუდმივი და განვითარებადი ცხელებების შედეგია. გაეროს ლტოლვილთა უმაღლესი კომისრის აპარატის (UNHCR) მონაცემებით, 2006 წელს მსოფლიოში დაახლოებით 32.9 მილიონი იძულებითი მიგრანტი ცხოვრობდა, რომელთაგან 13.9 მილიონი ლტოლვილი იყო, ხოლო 12.8 მილიონი იძულებით გადაადგილებული პირი. და დაახლოებით 740 ათასი თავშესაფრის მაძიებელი⁷.

⁷ წყარო: UNHCR. <http://www.unhcr.org>

საერთაშორისო მიგრაციის მზარდი მნიშვნელობა მსოფლიოს დემოგრაფიულ განვითარებაში - კაცობრიობის ისტორიის უმეტესი პერიოდის განმავლობაში, მსოფლიოს ცალკეული ქვეყნებისა და რეგიონების მოსახლეობის ცვლილება განპირობებული იყო, ძირითადად, მოსახლეობის ბუნებრივი ზრდით. თუმცა, XX საუკუნის მეორე ნახევარში. მნიშვნელოვნად გაიზარდა მოსახლეობის მიგრაციის საერთაშორისო როლი მსოფლიოს დემოგრაფიულ განვითარებაში. უფრო მეტიც, განვითარებულ ქვეყნებში ეს არის მოსახლეობის ზრდის მთავარი (და ზოგიერთ შემთხვევაში ერთადერთი) განმსაზღვრელი, ხოლო განვითარებად ქვეყნებში იგი ხელს უწყობს მოსახლეობის ზრდის ტემპის შემცირებას და დემოგრაფიულ შემცირებას.

ზოგადად, ამჟამად განვითარებულ ქვეყნებში მოსახლეობის მთლიანი ზრდის დაახლოებით 77% განპირობებულია მიგრაციის ზრდით. ევროპის ბევრ ქვეყანაში (გერმანია, იტალია, რუსეთი და ა.შ.), სადაც ბუნებრივი ზრდა უარყოფითია, მოსახლეობის ზრდა ხორციელდება ექსკლუზიურად პოზიტიური მიგრაციის ბალანსის გამო. საერთაშორისო მიგრაცია უზრუნველყოფს არა მხოლოდ განვითარებული ქვეყნების მთლიანი მოსახლეობის ზრდას, არამედ ხელს უწყობს მისი სტრუქტურის ცვლილებას, თუ მხედველობაში მივიღებთ მიგრანტთა ასაკობრივ სტრუქტურას, და ხშირად - დემოგრაფიულ დამოკიდებულებას დიდი ოჯახების მიმართ, განსხვავდება მკვიდრი მოსახლეობის დაბერებისგან. ამ უკანასკნელთან დაკავშირებით 90-იან წლებში. შეიმუშავა ტერმინი „შემცვლელი მიგრაცია“, საერთაშორისო მიგრაციის პოტენციალის განსაზღვრა მასპინძელი ქვეყნების დემოგრაფიული განვითარების უარყოფითი ტენდენციების კომპენსაციაში. დემოგრაფიული განვითარების მიმდინარე უარყოფითი ტენდენციების გათვალისწინებით (პირველ რიგში, მოსახლეობის სწრაფი დაბერება), განვითარებულ ქვეყნებს დასჭირდებათ გრძივი პერსპექტივით უზრუნველყონ ემიგრანტების მნიშვნელოვანი შემოდინება.

მიგრაციის პოლიტიკის ორმაგი ხასიათი

მიგრაციის პოლიტიკის ორმაგობა არის საერთაშორისო მოსახლეობის მიგრაციის თანამედროვე განვითარების დამახასიათებელი ტენდენცია, რაც მეტწილად ყველა ზემოხსენებული ტენდენციის შედეგია.

განვითარების ამჟამინდელ ეტაპზე შეიძლება განვასხვავოთ მიგრაციის პოლიტიკის სამი დონე: საერთაშორისო , რეგიონალური და ეროვნული . ამავე დროს, მიგრაციული პოლიტიკის ორმაგი ხასიათი აშკარად გამოიხატება სამივე დონეზე: ორივე საერთაშორისო დონეზე (საერთაშორისო ორგანიზაციების ინტერესთა დაპირისპირების შედეგად, ცალკეული სახელმწიფოების ინტერესებს შორის) და რეგიონალური და სახელმწიფოთაშორისი (როგორც საპირისპირო ტენდენციების არსებობა მიგრაციული რეჟიმების ლიბერალიზაციაში ინტეგრაციის რეგიონულ გაერთიანებებში და გამკაცრება მათი მიგრაციის პოლიტიკა მესამე ქვეყნის მოქალაქეებთან მიმართებაში, რომლებიც არ შედიან ამ ასოციაციაში) და ეროვნულ დონეზე(როგორც სხვაობა დემოგრაფიულ და ეკონომიკურ ინტერესებს შორის, ერთის მხრივ, და პოლიტიკური და სოციალური უსაფრთხოების მოსაზრებები, მეორეს მხრივ).

მასასადამე მიგრაცია, თავისი ბუნებით, არის პროცესი, რომელიც ასახავს ინდივიდის სურვილს, დააკმაყოფილოს გარკვეული საჭიროებები და, შესაბამისად, ნებაყოფლობით, ყოველგვარი ძალადობისა და იძულების გარეშე, ცვლის მის დროებით ან მუდმივ საცხოვრებელ ადგილს (მაგალითად, შრომითი მიგრაცია, მიგრაცია განათლებისთვის, მასალის გაუმჯობესების მიზნით) დებულებები და ა.შ.). იძულებითი მიგრაცია ხდება პოლიტიკური, სამხედრო და სხვა საგანგებო მიზეზების გამო. შედეგად, ხალხი მასობრივად ხდება ლტოლვილი, რჩება პრაქტიკულად ყოველგვარი საარსებო საშუალების გარეშე, და, რიგითი მიგრანტებისგან განსხვავებით, პოლიტიკური გადაწყვეტილების გარეშე, ნებაყოფლობით ვერ დაბრუნდება სამშობლოში (სულაბერიძე 2008).

სპეციფიკური თვისება და საქართველოს მოსახლეობის მიგრაციის მთავარი მოტივაციაა სტრუქტურული უმუშევრობა და სამუშაო ადგილების დეფიციტია, ამავე დროს, თანამშრომელთა მეტნაკლებად დამაკმაყოფილებელი ანაზღაურება. საქართველოში უმუშევრობის დონე 13.9%, მაგრამ დასაქმებულთა ნახევარი თვითდასაქმებულია (ძირითადად სოფლის მეურნეობაში), სადაც შემოსავლების ყველაზე დაბალი დონეა. 90-იანი წლების დასაწყისთან შედარებით, 2018 წელს ქვეყნის მოსახლეობა შემცირდა 1,730 ათასი ადამიანით, ხოლო დასაქმებულთა რაოდენობა - 1,400 ათასზე მეტით. ამჟამად, დასაქმებულთა წილი მთლიან მოსახლეობაში თითქმის ორჯერ

ნაკლებია, ვიდრე 90-იანი წლების დასაწყისში (22.1% და 41.0%, შესაბამისად). ამავე პერიოდის განმავლობაში, თითქმის 100-ჯერ შემცირდა დასაქმებულთა რაოდენობა 100 ოჯახში - 157-დან 79 წლამდე, რამაც გავლენა იქონია ოჯახების კეთილდღეობაზე და ბევრს აიძულა ეძებდნენ შემოსავლის წყაროს შრომით ემიგრაციაში. ეს ასევე აისახება მაკროეკონომიკურ მაჩვენებლებში. ამრიგად, საქართველოს მშპ-ს სახელფასო ინტენსივობა მხოლოდ 24% -ია, ევროკავშირის ქვეყნებში კი თითქმის 40%. ეს არის შრომის ბაზრის დაბალი დონე, რაც განსაზღვრავს მისი მოქალაქეების შრომით ემიგრაციას.

ემიგრაციამ გამოიწვია მოსახლეობის მნიშვნელოვანი შემცირება, განსაკუთრებით სოფლად. 1992 წლამდე, შიდა მიგრაციამ სოფლის მიმართულებით - უბნის ცენტრი - ქალაქი ძირითადად განსაზღვრა ურბანული მოსახლეობის ზრდა. მომდევნო პერიოდში, სოფლის მოსახლეობის პირდაპირი მიგრაციის გამო, შემცირდა მიგრანტების ნაკადი სოფლიდან ქალაქში⁸.

საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ, საქართველოს ყველა რეგიონმა განიცადა მოსახლეობის შემცირება. საქართველოს დედაქალაქმა, თბილისში, ძლივს მოახერხა მოსახლეობის შენარჩუნება 90-იანი წლების დასაწყისის დონეზე, აფხაზეთიდან და სამხრეთ ოსეთიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა (ლტოლვილების) მასიური შემოდინების გამო. მთლიანობაში საქართველოს მოსახლეობის შემცირებას ასევე ხელი შეუწყო უკანონო მიგრაციამ, ემიგრაცია საზღვარგარეთ. სოფლიდან ინტენსიური მიგრაციის შედეგად, საქართველოს 2014 წლის საყოველთაო აღწერის მონაცემებით, 2002 წლის აღწერის მონაცემებთან შედარებით, ცარიელი სოფლების რაოდენობა 1.5-ჯერ გაიზარდა (223), რამაც სოფლის დასახლებების რაოდენობის 6% შეადგინა.⁹

ეკონომიკური ფაქტორების გარდა, მიგრაციაზე ზემოქმედება მოახდინა სოციო-დემოგრაფიულმა ფაქტორებმა: განათლება, ცხოვრების გაუმჯობესების სურვილი და ა.შ. შესაბამისად, რაც უფრო დიდია განსხვავება დადებით და უარყოფით ფაქტორებს

⁸Tukhashvili M. Retrospective Comprehension of Post-Soviet Georgia's Population Migration. Bulletin of the Georgian National Academy of Science, (2018).12(1), 175-181.

⁹Sulaberidze A., Tsuladze G., Sulaberidze V., Gomelauri N. Census Statistic Problems in Demographic Cases in Georgia. In A. Sulaberidze (Ed.), Collection of works: Problems of Demography and Sociology(2016).გვ. 34-35

შორის, მით უფრო მაღალია სხვა ქვეყნებში მოსალოდნელი მიგრაცია და იქ დარჩენის ალბათობა (ვიშნევსკი 2015). ამის გათვალისწინებით, რაც ახასიათებს საქართველოს მიგრაციის პროცესებს, მიგრანტთა ასაკს, სქესს, სოციალურ და ეთნიკურ სტრუქტურას, მათ საგანმანათლებლო კვალიფიკაციას, ჩვენ ვიღებთ თითქმის სრულ სურათს მიგრანტთა დონორი ქვეყნის ეკონომიკური მდგომარეობის შესახებ, და ამ მხრივ, საქართველო არ არის გამონაკლისი.

საზოგადოებაში დღემდე აქტიურად განიხილება საკითხები დასაქმებულთა შრომის პირობების გაუმჯობესების თაობაზე, პროდუქტიული დასაქმების შესაძლებლობებზე, არალეგალური მიგრაციის აღმოფხვრაზე, ამასთან დაკავშირებით თუ რა სახის პოლიტიკურ გადაწყვეტილებებს მოაქვს საუკეთესო შედეგები და რა მასშტაბის უნდა იყოს სახელმწიფო ინტერვენცია შრომისა და დასაქმების პოლიტიკის მიზნების წარმატებით განსახორციელებლად. დროთა განმავლობაში კიდევ უფრო მწვავედ გამოიკვეთა ეს საკითხები და დღეს დემოკრატიული სახელმწიფოები ცდილობენ ადეკვატურად უპასუხონ სოციალურ-ეკონომიკურ პრობლემებს და შეძლებისდაგვარად, გააუმჯობესონ დასაქმებულთა შრომითი პირობები და დასაქმების ხელშეწყობის სერვისები. ბოლო წლებში საქართველოს მთავრობამ განსაკუთრებით დაიწყო პროგრესული ნაბიჯების გადადგმა და ადეკვატური ღონისძიებების გატარება შრომის სფეროში. უნდა აღინიშნოს, რომ ამ პროცესებს მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი შეთანხმებამ საქართველო-ევროკავშირს შორის ასოცირების შესახებ და საქართველოსა და ევროკავშირს შორის სავიზო რეჟიმის ლიბერალიზაციის თაობაზე დაწყებულმა დიალოგმა, რომელსაც საფუძველი ჩაეყარა 2012 წლის 4 ივნისს ბრიუსელში²⁶⁰. აღნიშნული დიალოგი მიზნად ისახავს ევროკავშირში საქართველოს მოქალაქეების უვიზო მიმოსვლისათვის ყველა შესაბამისი პირობის (დოკუმენტების უსაფრთხოება (ბიომეტრული პასპორტების ჩათვლით), საზღვრის ინტეგრირებული მართვა, თავშესაფრის პოლიტიკა, საზოგადოებრივი წესრიგი და უსაფრთხოება, საგარეო ურთიერთობები და ადამიანის ძირითადი უფლებები) გადამოწმებას. მოგვიანებით, 2013 წლის 25 თებერვალს, საქართველოს მთავრობამ ოფიციალურად მიიღო 4 ბლოკისაგან შემდგარი სამოქმედო გეგმა²⁶¹. თითოეული ბლოკი მოიცავდა ორ ფაზას - საკანონმდებლო ჩარჩოს შექმნას, დარგობრივი პოლიტიკის რეფორმასა და ქვეყანაში

დაწყებული რეფორმის განხორციელებას. უნდა აღინიშნოს, რომ სავიზო რეჟიმის ლიბერალიზაციის თაობაზე დაწყებული დიალოგის საფუძველზე საქართველოს მთავრობის მხრიდან გადაიდ გა პროგრესული ნაბიჯები და განხორციელდა მნიშვნელოვანი რეფორმები შრომისა და დასაქმების პოლიტიკის მიმართულებით, კერძოდ, შეიქმნა შრომითი მიგრაციის საკანონმდებლო ბაზა და საფუძველი ჩაეყარა ქვეყანაში შრომის უფლებების დაცვის ადმინისტრირებას შრომის ინსპექტორატის ახალი მოდელის დანერგვის გზით, რაც, საბოლოოდ, ევროკომისიის მისიის მიერ დადებითად შეფასდა.¹⁰

1.2. მიგრაცია როგორც გამოწვევა საქართველოსთვის

საქართველო, როგორც ერთ-ერთი პოსტსაბჭოთა ქვეყანა, ტოტალიტარიზმიდან დემოკრატიაზე გარდამავალ ეტაპზე იმყოფება. ქვეყანა ღია, სამოქალაქო საზოგადოების შექმნას ცდილობს. ადამიანის თავისუფალი განვითარების თანამედროვე კონცეფცია, სამოქალაქო საზოგადოების ახალი პრინციპები და ღირებულებები, საზოგადოებრივი თანხმობის პრიორიტეტები წინა პლანზე პიროვნების თვითრეალიზაციისათვის პირობების შექმნის უზრუნველყოფის პრობლემას აყენებს, ამიტომ მნიშვნელოვანია მისი ადგილისა და როლის განსაზღვრა თანამედროვე სოციალურ ცხოვრებაში.

ტრანზიციის პერიოდი, როდესაც ხდება ძველი ტოტალური სახელმწიფოსთვის დამახასიათებელი ინსტიტუტების შეცვლა ახლით, ხასიათდება მწვავე პოლიტიკურ და სოციალურ-ეკონომიკური პროცესებით. მოძველებულია ღირებულებათა ძველი სისტემა და არსებობს მისი ტრანსფორმირების აუცილებლობა, მაგრამ ახალზე გადასვლა საკმაოდ მტკივნეულად მიმდინარეობს.

გარდამავალი ხანა საქართველოში კრიზისით დაიწყო: ეკონომიკური კავშირები დაირღვა, საწარმოები გაჩერდა, გაჩნდა ენერგეტიკული პრობლემები, უმუშევრობა, ინფლაცია, კორუფცია და ა.შ. გარდამავალმა პერიოდმა საზოგადოების სოციალური დაუცველობის პრობლემა წარმოშვა. ძველი ეკონომიკური

¹⁰ შრომითი უფლებების დაცვა, როგორც ევროპული ინტეგრაციის პოლიტიკის ნაწილი - განვითარების პერსპექტივები ასოცირების შეთანხმების, ვიზის ლიბერალიზაციის სამოქმედო გეგმისა და სოციალური ქარტიის ფარგლებში ფრიდრიხ ებერტის ფონდი, 2016 გვ. 90-91

და პოლიტიკური სტრუქტურების რღვევამ ტრანსფორმაციის მთელი რიგი სპეციფიკური პრობლემები გააჩინა. სოციალური უზრუნველყოფის ძველი სისტემის ცვლილება და ახალი პროცესები შრომითი მოწყობის სფეროში, რაც საბაზრო ეკონომიკის ფორმირებასთან არის დაკავშირებული.¹¹

თვით ეს პროცესი კი გახლავთ ტოტალური მიგრაცია, რაც მცირერიცხოვან ერებს თავისთავადობის დაკარგვის საფრთხეს უქმნის. ამ პროცესმა ჩვენთანაც შემოაღწია და ეკონომიკურად გაღარიბებული საქართველოს ასი ათასობით უმუშევარი აიყარა მშობლიური მიწიდან და ბედის სამიებლად მსოფლიოს ქვეყნებს მოედო. გარბიან ქართველები. მათ ადგილს კი იკავებენ უცხოტომელები და ჩვენი უკიდევანო გულგრილობის გამო, ეს საშიში პროცესი ასიმილაციითაც გვემუქრება. ტრანსნაციონალური კომპანიები საბოლოოდ დაანგრევენ ეროვნულ ეკონომიკას და უმუშევართა ახალი ტალღა იძულებული გახდება, გაყიდულ ქართულ მიწაზე უცხოელთა კუთვნილ ფეშენებელურ სასტუმროებში მონებივრე უცხო ჯიშის მსახურად იქცეს; მას გადარჩენის სხვა გზა აღარ ექნება. ვინ იცის, იქნებ, ქვეყნის საშემოსავლო სივრციდან ამოვარდნილი თავისუფალი ეკონომიკური ზონებიც გაჩნდნენ. ეს კი ქვეყნის ინტელექტუალური პოტენციალის საბოლოო დასამარება იქნება და იაფი მუშახელის ბაზარი გახდება, რაც მას საბოლოოდ დაუმკვიდრებს განვითარებადი ქვეყნის სტატუსს.

საქსტატის მონაცემებით 1994-2017 წლებში საქართველოს მოსახლეობაში დადმავალი ტენდენცია იყო. საზღვარგარეთიდან საქართველოდან მიგრანტთა რიცხვი 840 ათასს აღწევს. თუ 1994 წელს საქართველოს მთლიანი მოსახლეობა იყო 4 მილიონი 929.9 ათასი ადამიანი, მაშინ 2018 წელს ქვეყანაში ცხოვრობს 3 მილიონი 721 ათასი ადამიანი. 1994 წელს ქალაქებში ცხოვრობდა 2 მილიონი 652.8 ათასი ადამიანი, ხოლო 2018 წელს - 2 მილიონი 174.8 ათასი. 1994 წელს სოფლებში და სოფლებში მოსახლეობა 2 მილიონ 277.1 ათასს შეადგენდა, ხოლო 2018 წელს - 1 მილიონ 554.8 ათასი. ქვეყნის ურბანიზაციის მაჩვენებელი 1994 წლიდან 2017 წლამდე გაიზარდა 53.8% -დან 58.3% -მდე.

1994-2018 წლებში მოსახლეობის შემცირებასთან ერთად, შეიცვალა ასაკობრივი სტრუქტურაც.

¹¹მ. ტუხაშვილი საქართველოს მოსახლეობის მიგრაცია. თბ., 1996. გვ.14-15

1994 წლიდან, 0-14 წლის ასაკობრივ ჯგუფში მოსახლეობის პროცენტი შემცირდა და, 2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით, შეადგენდა 20% -ს. რაც შეეხება 65 წელზე უფროსი ასაკის მოსახლეობის პროცენტს, იგი გაიზარდა 10.5% -დან 14.6% -მდე.

საქსტატს განმარტავს, რომ 0-14 წლის ასაკში მოსახლეობის პროცენტული ვარდნა უკავშირდება 90-იან წლებში შობადობის შემცირებას და რეპროდუქციული ასაკის მოსახლეობის მიგრაციას.

სიცოცხლის ხანგრძლივობის ტენდენცია

1994 წელს, ქვეყნის ქალთა პოპულაციაში სიცოცხლის ხანგრძლივობა 74 წელი იყო, ხოლო მამაკაცი - 66 წელი. 2004 წელს თითქმის იგივე კურსი დარჩა, როგორც 1994 წელს. 2014 წელს, მამაკაცთა სიცოცხლის საშუალო ხანგრძლივობა თითქმის 69 წელი იყო, ხოლო ქალებისთვის - 77. 2017 წელს ქალთა და მამაკაცთა სიცოცხლის ხანგრძლივობას შორის სხვაობა თითქმის 9 წელი იყო: კაცები - 69 წელი, ხოლო ქალები - თითქმის 78.

უთანასწორობა საქართველოს რეგიონებში და მიგრაცია.

საქართველო დემოგრაფიული კატასტროფის ზღვარზეა - ქართველი დემოგრაფები აგრძელებენ ზარის ხმებს და ხელისუფლებას მოუწოდებენ მიიღონ ყველა ზომა დემოგრაფიული კატასტროფის თავიდან ასაცილებლად. ექსპერტების განმარტებით მიგრაცია გავლენას ახდენს მოსახლეობის კლებაზე. დემოგრაფის ავთანდილ სულაბერიძის განცხადებით, საქართველოდან განათლებისთვის წასული საქართველოს ახალგაზრდობის უმეტესი ნაწილი სამშობლოში არ ბრუნდება, ამჯობინა უცხო ქვეყანაში მუშაობა, რაც უარყოფითად აისახება ქვეყნის დემოგრაფიულ და ეკონომიკურ ვითარებაზე. ანუ, თუ აქამდე საქართველოს მოსახლეობის შემცირების მიზეზი ასოცირდება შობადობის შემცირებასთან და სიკვდილიანობის მატებასთან, ახლა ამ ყველაფერს დაემატა შრომითი მიგრაცია.

საქართველოში შობადობის მკვეთრი ვარდნა დაფიქსირდა 1980-1990 წლებში საქართველოში 445 ათასი გოგონა დაიბადა, ხოლო 1990-2000 წლებში - 225 ათასი. 2050 წლისთვის დემოგრაფიული კატასტროფის თავიდან ასაცილებლად, აუცილებელია ყველა საჭირო ზომების მიღება. 2050 წლისთვის საქართველოს მოსახლეობა შეიძლება

შემცირდეს 28% -ით, ანუ 1,1 მილიონზე მეტი ადამიანით. უფრო მეტიც, ეს ძირითადად გავლენას ახდენს ეთნიკურ ქართველებზე.

მიგრაცია, თავისი გამომწვევი მიზეზების მიხედვით შეიძლება იყოს პოლიტიკური, ეკონომიკური, სოციალურ-კულტურული, რელიგიური თუ ეკოლოგიური ხასიათის. განხორციელების ფორმებით შეიძლება იყოს ნებაყოფლობითი ან იძულებითი, ხოლო დროითი განზომილებით – მუდმივი ან დროებითი. განვითარებადი სამყაროდან განვითარებულ ქვეყნებში მიმდინარე მიგრაციული პროცესები, როგორც წესი, ეკონომიკური ხასიათისაა და თუმცა დროებით მიგრაციად ითვლება, ხშირ შემთხვევაში მიგრანტთა ნაწილი უკან აღარ ბრუნდება და ლეგალური თუ არალეგალური ფორმებით ცდილობს ამ ქვეყნებში დარჩენას¹².

ეს პრობლემა საქართველოშიც მწვავედ დგას, რომელიც ორი მიმართულებით გამოვლინდება:

1. საგრძნობლად იზრდება ქვეყნიდან უცხოეთში წამსვლელთა რიცხვი, რომლებიც, ძირითადად, მაღალანაზღაურებად სამუშაოს ეძებენ; მათ უმრავლესობას კვალიფიკაციის შეცვლაც კი უწევს და, ძირითადად, ძალზე მძიმე სამუშაოს ასრულებენ.

2. საპირისპიროდ გაიზარდა საქართველოში აფრიკის, აზიის და განსაკუთრებით ჩინეთიდან მიგრანტთა რაოდენობა, რომლებიც დაბალკვალი-ფიციური სამუშაოთი არიან დაკავებულები; ეს პროცესი, ისევე როგორც ევროპის ზოგიერთ ქვეყანას, გარკვეულ საშიშროებას უქმნის ქართულ სახელმწიფოსაც დემოგრაფიული სიტუაციის თვალსაზრისით. ალბათ, საჭიროა ამ ორივე პროცესზე გარკვეული სახელმწიფოებრივი კონტროლი დაწესდეს.

ცხრილი 1 – ში წარმოდგენილი მონაცემების თანახმად, ოფიციალური და სავარაუდო მონაცემებს შორის სხვაობა მნიშვნელოვნად შემცირდა - 8% -დან 6% -მდე, როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ამის მიზეზი ემიგრაციის არდაფასებაა. აპრილის მდგომარეობით, ფაქტობრივი მოსახლეობა კიდევ 18 ათასით შემცირდა, მაგრამ ეს ნაწილობრივ მოიცავს სეზონურ მიგრაციას და არა მხოლოდ მუდმივ ემიგრაციას.

¹² გ. აბესაძე, თამარ აბესაძე გლობალიზაცია და საქართველოს სატრანზიტო ფუნქციის თავისებურებები თბ. 2011 გვ.37

ცხრილი 1. საქართველოს მოსახლეობის დინამიკა 2014-9 წლებში (წლის დასაწყისში ათასი ადამიანი)

	2014 წ	2015 წ	2016 წელი	2017 წელი	2018 წელი	2019 წელი
ოფიციალური კლასი (ეზ)	3 717	3 722	3729	3 726	3730	3723
ჩემი რეიტინგი (ბ)	4,039	4038	4032	4017	3986	3961
სხვაობა (b-a)	322	316	303	298	256	238
შეუსაბამობა ((ა-ბ) / ა)	7.97%	7.83%	7.51%	7.24%	6.42%	6.01%

ამასთან, მას შემდეგ რაც ევროკავშირთან სავიზო რეჟიმის ლიბერალიზაციამ დაიწყო მოქმედება საქართველოსთან მიმართებაში, ემიგრაციის ტემპი მნიშვნელოვნად გაიზარდა. განვიხილოთ მიგრაციის მონაცემები.

ცხრილი 2. მიგრაციის დინამიკა საქართველოში, 2012-2018

	2012 წ	2013 წ	2014 წ	2015 წ	2016	2017	2018	2012-18
ოფიციალური მიგრაციის შეფასება	-21.521	-2,606	-6.543	-3.408	-8.060	-2.212	-10,783	-55,133
... მხოლოდ საქართველოს მოქალაქეებისთვის	-31,134	-20.723	-20,149	-16,528	-17.619	-18.926	-28,484	-153.563
... მხოლოდ უცხოელებისთვის	+9.613	+18.117	+13.606	+13.120	+9.559	+16,714	+17.701	+98.430
საზღვრის გადაკვეთის საქართველოს მოქალაქეები (პოლიციის სტატისტიკა)	+ 2,456	-12.181	-12.828	-15.778	-20,661	-37.015	-29.673	-125,680

ამ სტატისტიკის ბოლო ხაზი არის ის, რასაც ვიყენებ ჩემს გამოთვლებში. აღწერის დროს მოსახლეობის ზომა გადაანგარიშდა და კორექტირებულია არაპირდაპირი მაჩვენებლების გამოყენებით. ცხრილში ასევე მოცემულია, თუ რამდენად არაადეკვატურია ემიგრაციის შეფასება საქართველოს სტატისტიკის მიხედვით; ასეთი ტემპით, მოსახლეობის მინიმუმ 5% უკვე უცხო ქვეყნის მოქალაქეები უნდა იყოს, რაც, როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ცუდად არის დაკავშირებული 2014 წლის აღწერის მონაცემებთან და შემდეგ დადასტურების დროს კვლავ არ დადასტურდება, როდესაც ჩატარდება.

საქართველოს ოფიციალური სტატისტიკის თანახმად, ქვეყანაში რეგიონალური განვითარება არ არის დაბალანსებული. კერძოდ, რიგი დასახლებებში მოსახლეობის

კონცენტრაცია იზრდება, ხოლო დანარჩენი ქვეყნის პროპორცია მცირდება. ამ მხრივ, საქართველო შეიძლება დაიყოს რამდენიმე ზონად, რომელშიც მოსახლეობა სხვადასხვა გზით იცვლება.

ცხრილი 3. საქართველოს მოსახლეობის სტრუქტურის დინამიკა საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით (ოფიციალური მონაცემების საფუძველზე).

	1995 წ	2000 წ	2005 წ	2010 წ	2015 წ	2019 წელი
საქართველო	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
თბილისი	25.4	26.1	27.2	28.9	30,0	31.5
ბათუმი და რუსთავი	6.3	5.8	6.1	6.4	7.5	7.9
ქუთაისი, ფოთი, გორი, ზუგდიდი და სხვა ქალაქები	22.3	23.0	23.2	21.1	19.9	19.2
სოფლები	46.0	45.1	43.5	43.5	42.6	41.4

საქართველო, მდებარეობს რა ევროპისა და აზიის გასაყარზე, წარმოადგენს კონტინენტთაშორისი მოძრაობის სატრანზიტო დერეფანს. საქართველო აგრეთვე არის არალეგალური მიგრაციისა და მიგრანტთა უკანონო გადაყვანის სატრანზიტო ქვეყანა. ტრანზიტულ მიგრანტთა უმრავლესობა მოდის სამხრეთ აზიიდან ან ახლო აღმოსავლეთიდან და ზოგიერთი მათგანი აშკარად უკანონოდ არის გადაყვანილი თავისი წარმოშობის ქვეყნიდან. საქართველო კვლავ ნაკლებ ინტენსიურად გამოიყენება ტრანზიტულ ქვეყნად მესამე მსოფლიოს მიგრანტთა დასავლეთისაკენ უკანონოდ გადასაყვანად, მაგრამ მდგომარეობის შეცვლა შესაძლებელია საქართველოს სტრატეგიულ მდებარეობის გათვალისწინებით, როგორც გზას ევროპისაკენ, და არსებულ ნაკლებად დაცულ საზღვარს.

აქედან გამომდინარე, საქართველო გვევლინება როგორც მიგრაციის წარმოშობის, ისე სატრანზიტო ან დანიშნულების ქვეყნად. ამის გამო მიგრაციის პროცესების სწორი მართვა მეტად მნიშვნელოვანია ჩვენი ქვეყნის უსაფრთხოებისა და ეკონომიკური განვითარებისთვის, ასევე – მეზობელი ქვეყნების, განსაკუთრებით კი ევროკავშირის უსაფრთხოების თვალსაზრისითაც. ბოლო რამდენიმე წელიწადია მიგრაციის მართვის გაუმჯობესება საქართველოს მთავრობის ერთ-ერთ პრიორიტეტულ სფეროს წარმოადგენს. ამას მოწმობს მთელი რიგი მნიშვნელოვანი მოვლენებისა საქართველოს სამინაო პოლიტიკასა თუ საერთაშორისო ურთიერთობებში.

მაგალითად, 2010 წლის ოქტომბერში შეიქმნა მიგრაციის საკითხთა სამთავრობო

კომისია, რომლის მიზანია საქართველოს მთავრობის ერთიანი პოლიტიკის განსაზღვრა და საქართველოში მიგრაციული პროცესების მართვის გაუმჯობესება.

2011 წელს, მიგრაციის საკითხთა სამთავრობო კომისიის გადაწყვეტილებით, შეიქმნა მიგრაციის სახელმწიფო სტრატეგიის შემუშავების სამუშაო ჯგუფი, უცხოელი ექსპერტების ხელმძღვანელობით. ამ სამუშაო ჯგუფის მიზანია სახელმწიფო სტრატეგიის შემუშავება, რომელმაც უნდა შექმნას მიგრაციის მართვის ის მექანიზმები, რომლებიც ეფექტიანად შეუწყობს ხელს როგორც ლეგალური მიგრაციის წახალისებას, ისე არალეგალურ მიგრაციასთან ბრძოლას. აღსანიშნავია ისიც, რომ “ევროპის სამეზობლო პოლიტიკის” საქართველოს სამოქმედო გეგმაში მიგრაციის მართვის საკითხებს ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს.³⁶ ამასთან, მიგრაციის მართვასთან დაკავშირებული საკითხები მნიშვნელოვანია როგორც “აღმოსავლეთის პარტნიორობისთვის”, ისე ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმების შესახებ მოლაპარაკებების დროს.

ყოველივე ზემოაღნიშნული ცხადყოფს, რომ მიგრაციის მართვა აქტუალური თემაა როგორც ქართული, ისე ევროპული მხარისთვის. მიგრაციის მართვის საკითხის აქტუალურობა გამოწვეულია რამდენიმე ფაქტორით. გარდა ზემოაღნიშნული გარემოებისა – საქართველოს სტრატეგიული მდებარეობისა – მიგრაციის მართვის საკითხის აქტუალურობას განაპირობებს საქართველოში “ვარდების რევოლუციის” შემდეგ მიმდინარე ეკონომიკური თუ სოციალური პროცესები.

ვიზების ლიბერალიზაციის პროცესში ერთ-ერთი წამყვანი თემა მიგრაციის მართვა და მასთან დაკავშირებული საკანონმდებლო და ინსტიტუციური ჩარჩოს მოწესრიგებაა. მართალია, ქვეყანაში დაინერგა საკანონმდებლო ცვლილებები და შესაბამისი უწყებები განაგრძობენ სამოქმედო გეგმაში გათვალისწინებული კრიტერიუმების დანერგვას, მაგრამ, ქვეყნის მიერ მიღწეული პროგრესის მიუხედავად, არსებობს გარკვეული გამოწვევები: ცირკულარული მიგრაციის განვითარება, მიგრანტთა ინფორმირებულობა მათი უფლებების შესახებ, არალეგალურ მიგრაციასთან ბრძოლა და საინფორმაციო კამპანიის წარმოება მიზნობრივი ჯგუფებისთვის. ასევე, ერთ-ერთ გამოწვევად რჩება შესაბამისი ანალიტიკური სისტემის შექმნა, რომელიც გააერთიანებს სხვადასხვა უწყების ბაზებს და შექმნის ინფორმაციის გაცვლის

საშუალებას, რომელზე დაყრდნობითაც შესაძლებელი იქნება მონაცემთა ანალიზი და პრობლემების უკეთ იდენტიფიცირება. ამ ეტაპისთვის შემუშავებულია კონცეფცია, რომელიც განსაზღვრავს აღნიშნული ანალიტიკური სისტემის შექმნის პირობებს, თუმცა რთულია იმის განსაზღვრა, რამდენად დროულად მოხდება ამ სისტემის შექმნა და გამოყენება.

ასევე, საქართველოსთვის ერთ-ერთ გამოწვევას წარმოადგენს ევროკავშირის ქვეყნებში თავშესაფრის მაძიებელთა მაღალი მაჩვენებელი. 2012 წელს თავშესაფრის მაძიებელთა რიცხვი 10,830-ს შეადგენდა, ხოლო 2013 წლის მხოლოდ მესამე კვარტლის მონაცემებით ეს რიცხვი 6,705-ს შეადგენს¹³.

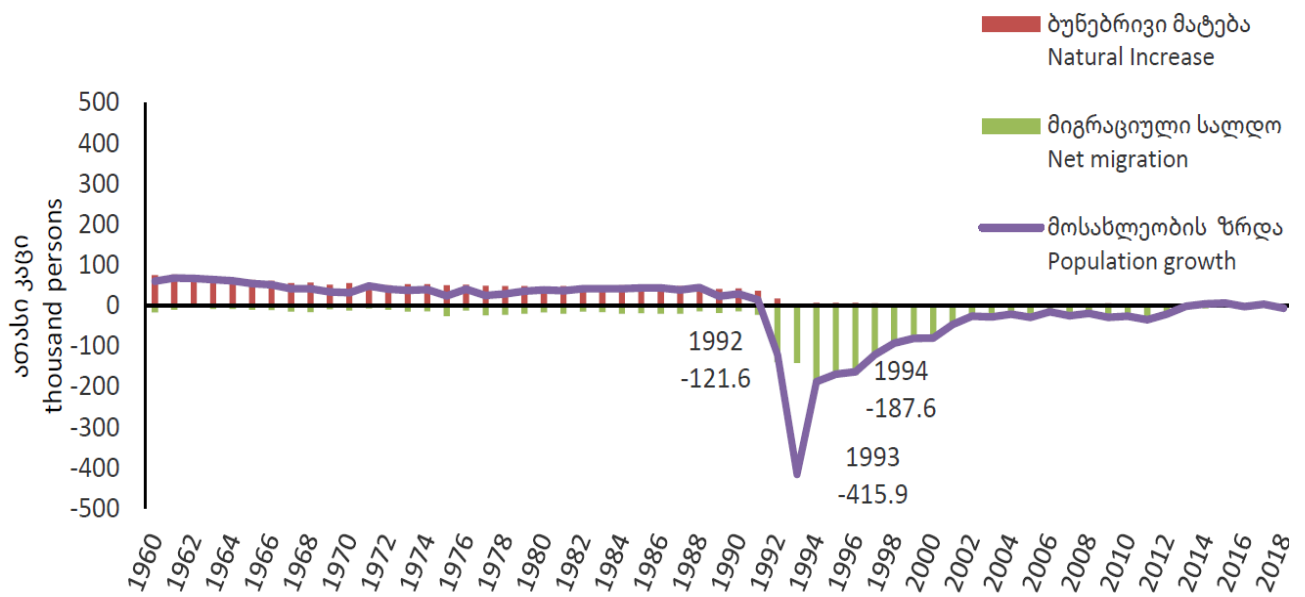
აღსანიშნავია, რომ საფრანგეთმა 2013 წლის 16 დეკემბერს საქართველოს მიანიჭა ე.წ. “უსაფრთხო“ ქვეყნის კატეგორია, რაც გულისხმობს იმას, რომ პირები, რომლებიც საფრანგეთში თავშესაფრის მაძიებელთა სტატუსით მიდიან, ვერ მიიღებენ თავშესაფარს და არ დაიშვებიან ქვეყანაში იქამდე, ვიდრე განაცხადი განხილვის პროცესში იქნება¹⁴.

აღმოსავლეთ პარტნიორობის სხვა ქვეყნების მონაცემებთან შედარებით თავშესაფრის მაძიებელთა მაღალი რიცხვი მნიშვნელოვან გამოწვევას წარმოადგენს საქართველოს-თვის, რადგან ეს პირდაპირ კავშირშია ქვეყანაში დემოკრატიულ და სოციალურ ფონთან. იმისათვის, რომ ევროკავშირის წევრმა ქვეყნებმა შეაჩერონ თავშესაფრის მაძიებელთა მიღება თავიანთ ქვეყნებში, საქართველო უნდა გადავიდეს ე.წ. “უსაფრთხო“ ქვეყნების სიაში, რაც პირდაპირ კავშირშია ქვეყანაში განხორციელებული რეფორმების ხარისხთან და მდგრადობასთან.

დიაგრამა N1. მოსახლეობის რიცხოვნობის ცვლილების კომპონენტები

¹³ ნ. სამველიძე, საქართველოში ვიზების ლიბერალიზაციის პროცესის ანალიზი: მოლდოვის გამოცდილება და რეკომენდაციები თბ. 2014 გვ.17

¹⁴ იქვე

ცხრილი N2 ფულადი გზავნილები თვეების მიხედვით, ათასი აშშ დოლარი

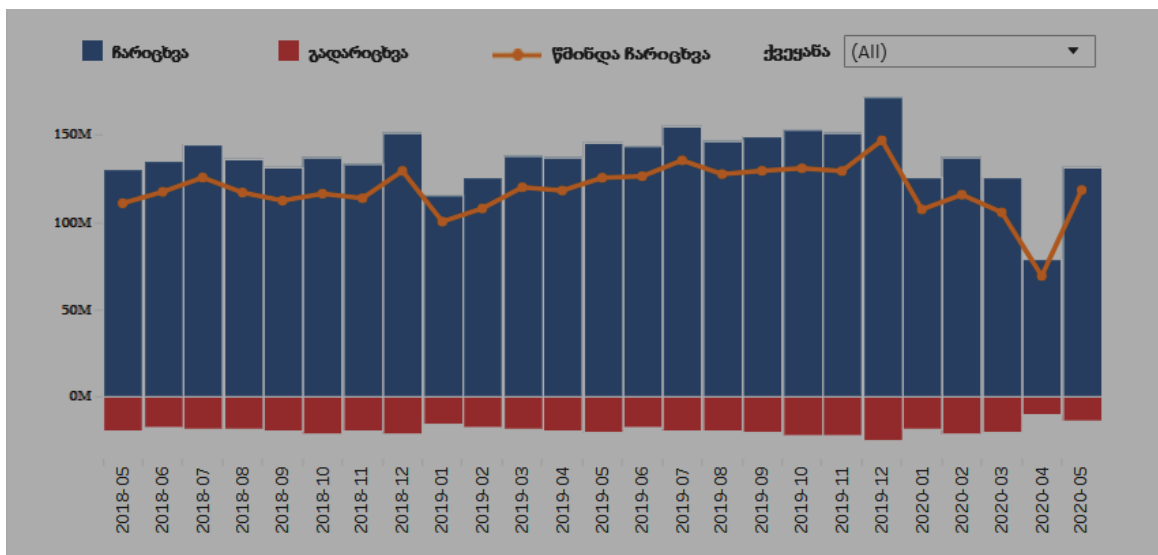
სულ	2018		2019		2020		
	ჩარიცხვა	გადარიცხვა	ჩარიცხვა	გადარიცხვა	ჩარიცხვა	გადარიცხვა	
იანვარი	1 579 667,0	229 746,0	1 733 317,3	237 424,2	599 750,6	84 153,7	
თებერვალი	110 091,0	15 011,0	115 693,0	15 506,0	125 635,7	18 465,3	
მარტი	113 843,0	17 989,0	125 467,8	17 737,6	137 325,5	21 711,5	
აპრილი	132 484,0	21 015,0	138 383,5	18 534,3	125 865,4	20 409,2	
მაისი	124 566,0	18 538,0	137 118,0	19 131,3	79 078,5	9 999,8	
ივნისი	130 416,0	19 681,0	145 783,5	20 453,0	131 845,5	13 567,9	
ივლისი	135 107,0	17 853,0	143 634,5	17 467,8			
აგვისტო	144 392,0	18 938,0	154 526,2	19 238,2			
სექტემბერი	135 767,0	18 940,0	146 424,1	19 033,5			
ოქტომბერი	131 455,0	19 218,0	149 765,7	20 465,6			
ნოემბერი	137 380,0	21 202,0	153 208,1	22 456,6			
დეკემბერი	133 279,0	19 687,0	151 042,6	21 880,1			
	150 887,0	21 674,0	172 270,4	25 520,1			

აქვე აუცილებელია აღინიშნოს თურქეთისა და ევროკავშირის როლი საქართველოში მიგრაციის მართვის საკითხის აქტუალურობასთან დაკავშირებით. ძალიან ბევრი უცხოელი სარგებლობს საქართველოში შემოსვლის მარტივი პროცედურებით, რათა საქართველო გამოიყენოს სატრანზიტოდ, თურქეთის ტერიტორიაზე გადასვლის

მიზნით. საქართველოს გავლით თურქეთის ტერიტორიაზე გადასულ პირთა უმრავლესობის საბოლოო მიზანი კი ევროკავშირის ტერიტორიაზე მოხვედრაა.¹⁵ ეს პროცესი, თავის მხრივ, საქართველოსა და თურქეთის ევროკავშირთან დაახლოების ფონზე იწვევს ევროპელი პარტნიორების წუხილს და განაპირობებს მოთხოვნას საქართველოს ხელისუფლების მიმართ, რომ ამ უკანასკნელმა გადახედოს მიგრაციასთან დაკავშირებულ პოლიტიკას და მიიღოს შესაბამისი ზომები არალეგალური მიგრაციის აღმოსაფხვრელად.

ფულადი გზავნილები მაისში¹⁶

2020 წლის მაისში ქვეყანაში შემოსული ფულადი გზავნილების ნაკადების მოცულობამ 131.8 მლნ აშშ დოლარი (421.6 მლნ ლარი) შეადგინა, რაც 9.6%-ით (13.9 მლნ აშშ დოლარით) ნაკლებია 2019 წლის მაისის ანალოგიურ მაჩვენებელზე.

უცხოეთიდან საქართველოში ფულადი გზავნილების 92.8% იმ 14 უმსხვილეს პარტნიორ ქვეყანაზე მოდის, საიდანაც ასეთი გზავნილების მოცულობამ მაისში 1 მლნ აშშ დოლარს გადააჭარბა. იმავე 14 ქვეყანაზე გასული წლის მაისში მთელი ფულადი გზავნილების 89.9% მოდიოდა.¹⁷

¹⁵ გ. ჭეხანი მიგრაციის მართვის გამოწვევები საქართველოში: “ღია კარის” პოლიტიკის მიზანშეწონილობა // გამოცემა „პოლიტიკის დოკუმენტი“ 2012 გვ.59

¹⁶ <https://www.nbg.gov.ge/index.php?m=728>

¹⁷ ინფორმაცია ქვეყნდება სებ-ის ვებგვერდზე:

<https://www.nbg.gov.ge/index.php?m=715>; <http://www.nbg.gov.ge/index.php?m=306>;

ცხრილი N3. ფულადი გზავნილები ქვეყნის მიხედვით

	ჩარიცხული მოცულობა (მლნ.აშშ დოლარი)	წილი მთლიან ჩარიცხულ მოცულობაში	ჩარიცხული მოცულობის წლიური ზრდის ტემპი
სულ	131.85	100.00%	-9.60%
ევროკავშირის ქვეყნები	64.20	48.69%	12.36%
დანარჩენი ქვეყნები	67.65	51.31%	-23.69%
მათ შორის:			
იტალია	27.59	20.93%	35.82%
საბერძნეთი	18.82	14.27%	13.06%
გერმანია	5.34	4.05%	26.14%
ესპანეთი	3.23	2.45%	-22.80%
პოლონეთი	2.02	1.54%	-24.80%
საფრანგეთი	1.86	1.41%	-20.60%
გაერთიანებული სამეფო	1.03	0.78%	-30.62%
რუსეთის ფედერაცია	19.77	15.00%	-43.18%
აშშ	15.21	11.53%	-4.76%
ისრაელი	11.38	8.63%	-17.19%
თურქეთი	7.42	5.63%	-4.31%
უკრაინა	3.67	2.79%	-2.05%
აზერბაიჯანი	3.56	2.70%	85.05%
კანადა	1.39	1.05%	11.80%

2020 წლის მაისში საქართველოდან საზღვარგარეთ 13.6 მლნ აშშ დოლარი (43.4 მლნ ლარი) გადაიგზავნა, რაც 2019 წლის მაისის (20.5 მლნ აშშ დოლარი) ანალოგიურ მაჩვენებელთან შედარებით 33.7%-ით ნაკლებია.

საქართველოს მოსახლეობის რიცხოვნობის შემცირება ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი გამოწვევაა, რომელიც გათვალისწინებული უნდა იყოს მიგრაციის სტრატეგიის პრიორიტეტულ მიმართულებებში¹⁸.

ბოლო ათწლეულების მანძილზე განსაკუთრებით გაიზარდა შრომითი მიგრანტების რაოდენობა. XI საუკუნე მოსახლეობის უპრეცედენტო მობილურობის მოწმე გახდა¹⁹.

2014 წელს საქართველოსა და ევროკავშირის შეთანხმებით მიღებული

¹⁸ საქართველოს 2016-2020 წლების მიგრაციის სტრატეგია //mra.gov.ge/res/docs/20160407160120735.doc

¹⁹ N. კალანდაძე, შრომითი მიგრაცია, შრომითი მიგრანტებისა და მათი ოჯახის წევრების უფლებები და საერთაშორისო სამართლებრივი მდგომარეობა (დისერტაცია) თბ. 2010, გვ.8-9

ასოცირების დღის წესრიგის შესაბამისად 2014-2016 წლებში თანამშრომლობის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენდა მართლმსაჯულება, თავისუფლება და უსაფრთხოება, რომლის ფარგლებშიც მხარეები შემდეგ სფეროებში თანამშრომლობენ: პერსონალურ მონაცემთა დაცვა, მიგრაცია და თავშესაფარი, საზღვრის მართვა, ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლა, ბრძოლა უკანონო ნარკოტიკული საშუალებების წინააღმდეგ, სამართლებრივ სფეროში თანამშრომლობა. ანალოგიური პრიორიტეტებია განსაზღვრული მხარდაჭერის ერთიანი ჩარჩო ხელშეკრულებითაც.²⁰

საქართველოს მოსახლეობამ, 2019 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით, შეადგინა 3,723,5 ათასი ადამიანი, რაც წლის განმავლობაში შემცირდა 0.2% -ით. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის "საქსტატის" ეს მონაცემები გამოქვეყნებულია 1 მაისს Sputnik-Georgia.ru- ს მიერ. მინისტრის განმარტებით, ასეთი შემცირება, ბუნებრივი ბუნებრივი ზრდის შედეგად, გამოწვეულია მიგრაციის უარყოფითი ბალანსით. 2018 წელს, საქართველომ მიიღო 88.2 ათასი ემიგრანტი, ხოლო 98.9 ათასზე მეტი ადამიანი დატოვა ქვეყანამ. 2018 წელს ბუნებრივი მოსახლეობის ზრდამ დაახლოებით 4.6 ათასი ადამიანი შეადგინა: გასული წლის განმავლობაში 51.1 ათასზე მეტი ბავშვი დაიბადა, ხოლო 46.5 ათასზე მეტი ადამიანი გარდაიცვალა. ქვეყნის მოსახლეობის 64.9% 15-დან 64 წლამდე ასაკის ხალხია, ხანდაზმული მოქალაქეების 14,8%, ხოლო რეზიდენტების საშუალო ასაკი 37 წელია. საქართველოს მოსახლეობის უმეტესი ნაწილი ქალია (1,9 მილიონი), კაცები ამ წლის 1 იანვრის მდგომარეობით 1,7 მილიონი იყო. საქსტატის თანახმად, ქვეყნის მოქალაქეთა მესამედზე მეტი ცხოვრობს თბილისში - დაახლოებით 1,2 მილიონი²¹.

²⁰ ევროკავშირის წარმომადგენლობა საქართველოში;
http://eeas.europa.eu/delegations/georgia/documents/news/2014/20140718_01_ka.pdf
²¹ <https://rossaprimavera.ru/news/6408b26b>

თავი II. ეროვნული უსაფრთხოება, მიგრაციული პოლიტიკა და მიგრაციის მართვის მნიშვნელობა

2.1. მიგრაცია და ეროვნული უსაფრთხოება

ადამიანთა გადაადგილება ერთი ტერიტორიიდან მეორისკენ, ერთი ქვეყნიდან – მეორეში, კაცობრიობის განვითარების პროცესისთვის უცხო მოვლენა არაა და მუდმივად ახასიათებდა მას. უკანასკნელ პერიოდში მიგრაციის პროცესებმა მოიცვა მსოფლიოს მრავალი ქვეყანა. ადამიანები გახდნენ უფრო კომუნიკაბელურები, ისინი მიდიან თავიანთი საცხოვრებელი ადგილიდან დიდად დაშორებულ ქვეყნებში უკეთესი პირობების საძებნელად და ცხოვრობენ უცხო ქვეყანაში. ეს გამოწვეულია ადამიანების მოთხოვნილებებისა და შესაძლებლობების გაზრდით, უკეთესი ცხოვრების დონის მოპოვების სურვილით ან კიდევ დევნისა და ძალდატანების შედეგად ლტოლვილებად ან იძულებით გადაადგილებულ პირებად გადაქცევის გამო.

საბედნიეროდ, გადაადგილების გამომწვევს პოლიტიკურ და იძულებით საფუძვლებს ჯერ კიდევ სჭარბობს ეკონომიკური მოტივები. ადამიანები უმეტეს შემთხვევაში მიისწრაფიან მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესებისკენ და პოლიტიკური მიზეზების გამო მხოლოდ უკიდურეს შემთხვევებში ტოვებენ ძირითად

სამოსახლო ადგილებს. მიგრაციული პროცესების კვლევისას მეცნიერი ელენა სადოვსკაია წერს, რომ „არა გვგონია პოლიტიკური ფაქტორი ერთადერთი იყოს, რასაც ამტკიცებს ბალტიის ქვეყნების მაგალითი. რუსების უფლებები – განაგრძობს ე.ი. სადოვსკაია, – როგორც მოქალაქეებისა და ეთნიკური უმცირესობებისა, იქ დარღვეულია, მაგრამ ბალტიის ქვეყნებიდან ემიგრაციას უმნიშვნელო ადგილი უჭირავს არსებული ხელშემწყობი ეკონომიკური სიტუაციის გამო“²².

რაც შეეხება ლტოლვილთა სამართლებრივ მდგომარეობას, იგი საერთაშორისო რიგის სო არჩილ ლორია უკანონო იმიგრაციის სახეები და მათი გამომწვევი მიზეზები საქართველოში კანონმდებლობით მოწესრიგებულია და მიჩნეულია როგორც იძულებითი ღონისძიება. როგორც გაეროს გენერალური ასამბლეის 1950 წლის 14 დეკემბრის რეზოლუციით დამტკიცებულ წესდებაში („გაეროს ლტოლვილთა უმაღლესი კომისარიატის წესდება“) არის აღნიშნული, ლტოლვილები მოკლებულნი არიან თავიანთი ქვეყნისაგან დაცვას და საჭიროებენ იმ ქვეყნის მხრიდან მფარველობას, რომელ ქვეყანაშიც ისინი ლტოლვილების სახით იმყოფებიან.

ამრიგად, მსოფლიოში ადამიანთა გადაადგილების ერთგვარი კანონზომიერება ვლინდება, რომლის მიხედვითაც ადამიანები ტოვებენ თავიანთ ძირითად საცხოვრებელ ადგილებს და საცხოვრებლად მიემართებიან უფრო მეტად განვითარებულ ქვეყნებში, ხოლო ნაკლებად განვითარებულ ქვეყნებში ჩამოდიან სპეციალისტები და კომერსანტები, რომლებიც ცდილობენ მოიპოვონ მოგება და სიმდიდრე წარმოების განვითარების შედეგად იაფი მუშახელის ბაზაზე. როგორც სამართლიანად მიუთითებს ვ. რ. ბიონინგი, „ცალკეული სპეციალისტებისა და ბიზნესმენების გარდა, რომლებიც საკუთარი ნებით ჩამოდიან, მენეჯერებისა და ინჟინერ-ტექნიკური მუშაკების დიდი რაოდენობაც ჩამოდის ქვეყანაში ტრანსნაციონალურ საწარმოთა ფარგლებში გადაცემასთან დაკავშირებით, რაც მათ საშუალებას აძლევს წინ წაიწიონ სამსახურებრივ კიბეზე ან დაემორჩილონ ბიზნესის მოთხოვნებს.“²³

ეროვნული უსაფრთხოების ცნების პოლიტიკურ მეცნიერებაში დამკვიდრებას განსაკუთრებული ღვაწლი

²² ციტირებულია: არჩილ ლორია, უკანონო იმიგრაციის სახეები და მათი გამომწვევი მიზეზები საქართველოში. საერთაშორისო სამართლის ჟურნალი, თსუ. N2, 2013 გვ. 179

²³ ციტირებულია: არჩილ ლორია უკანონო იმიგრაციის სახეები და მათი გამომწვევი მიზეზები საქართველოში. საერთაშორისო სამართლის ჟურნალი, თსუ. N2, 2013 გვ. 180

ამერიკელმა მკვლევარებმა დასდეს. ჩვეულებრივ, აღნიშნული ტერმინი სახელმწიფოებრივი ინტერესების დაცვასთან ასოცირდება და საერთაშორისო ურთიერთობების ტრადიციულ, ანუ „რეალიზმის სკოლას“ უკავშირდება²⁴. ცივი ომის დროიდან დასავლეთში ფართო გავრცელება პოვა ე.წ. უსაფრთხოების კვლევებმა, რომლის საგანია უსაფრთხოების კონცეფციის განმარტება, საგარეო პოლიტიკაში მისი განხორციელებისა და მსოფლიო პოლიტიკურ პროცესებზე მისი გავლენის ახსნა²⁵.

ამასთან, უსაფრთხოების დამცავ/უზრუნველყოფელ ინსტიტუტებს ნებისმიერ პოლიტიკურ ქვესისტემასა თუ ელემენტზე არანაკლებ ახასიათებთ თვითგადარჩენისაკენ სწრაფვა. ამდენად, უსაფრთხოებასთან ასოცირებული და მის სადარაჯოზე მდგომი მანქანა, გარკვეულწილად, თავისთავადი ღირებულებაა. ეროვნული

უსაფრთხოების პოლიტიკის თავისებურება ზოგადპოლიტიკური პროცესისაგან მის განსხვავებულობაშია. რამდენადაც უსაფრთხოების ცნება გადარჩენას, სასიცოცხლო ინტერესების დაცვას უკავშირდება, რიგი თანამედროვე მკვლევარებისა თვლის, რომ ამა თუ იმ საკითხის გამოცხადება უსაფრთხოების პრობლემად ანუ საკითხის „გაუსაფრთხოება“ (securitization) საგანგებო ზომების გამოყენებას გულისხმობს. უსაფრთხოების რიტორიკის გამოყენებით სახელმწიფოს წარმომადგენელი აკეთებს განაცხადს ნებისმიერი საშუალების გამოყენებაზე „ხიფათის განვითარების შესაკავებლად“.⁸ აღნიშნული შეხედულების ავტორთა აზრით, უსაფრთხოება მოძრაობაა, რომელსაც პოლიტიკა თამაშის მიღებული წესების მიღმა მიაქვს. ამა თუ იმ პოლიტიკური პრობლემის უსაფრთხოებით დისკურსში გადაყვანა ნიშნავს პრეტენზიას გასაიდუმლოებაზე, უფლებების შეზღუდვაზე. თანამედროვე

დასავლეთევროპული უსაფრთხოების დისკურსით ეროვნული /სახელმწიფოებრივი უსაფრთხოების პოლიტიკის სფეროში შემოდის რიგი ეკონომიკური თუ სოციალური ელფერის მქონე რისკ-ფაქტორები. მაგრამ, რამდენადაც უსაფრთხოება სახელმწიფოს ყოფნა-არყოფნის საკითხადაა მიჩნეული, უსაფრთხოებაზე პასუხისმგებელ ინსტიტუტთა ფოკუსში მკაფიოდ ანტისახელმწიფოებრივი, დანაშაულებრივი განზრახვები და ქმედებები ხვდება.

²⁴ ალექსანდრე რონდელი, საერთაშორისო ურთიერთობები, თბილისი, 1996, გვ.85-102;

²⁵ Graham Evans and Jeffrey Newnham, Dictionary of International Relations, Penguin Books, 1998, გვ. 496.

ევრო-ატლანტიკურ სივრცეში არსებობს წუხილი ეკოლოგიაზე, ენერჯის წყარო-ებზე, იმიგრაციასა და დემოგრაფიულ ფაქტორებზე. აღინიშნება, რომ ამ სფეროებში მიმდინარე პროცესებს აქვთ სახელმწიფოებრივი ძლიერების ეროზიის პოტენცია. მსგავსი საკითხების თუ მათზე ზრუნვის დასახასიათებლად იხმარება ტერმინები „კონტექსტუალური უსაფრთხოება“, „სიტუაციური უსაფრთხოების პოლიტიკა“. მაგრამ ამასთანავე ითვლება, რომ მიზანშეწონილი არაა ეკონომიკური, ეკოლოგიური თუ მიგრაციული პრობლემების დაყენება ეროვნული უსაფრთხოების სამხედრო-პოლიტიკური ასპექტებისა და ორგანიზებული დამნაშავეობის პრობლემათა გვერდით. ხოლო ე.წ. „იდენტობის უსაფრთხოება“, რასაც ბარი ბიუზანი უსაფრთხოების სოციეტალურ სექტორს უწოდებს, და რაც ეროვნულ-კულტურული თვითმყოფადობის საკითხების უსაფრთხოების რაკურსში აყვანაა, ქსენოფობიის შემცველ სახიფათო ტენდენციადაა მიჩნეული²⁶.

კონკრეტული ქვეყნის ეროვნული უსაფრთხოების განხორციელება შეუძლებელია საერთაშორისო ვითარების, განსაკუთრებით კი, რეგიონალური პარტნიორების უსაფრთხოების პრობლემათა და პოლიტიკის გათვალისწინების გარეშე. საერთაშორისო ურთიერთობების ერთ-ერთი კლასიკური თეორია ყურადღებას ამახვილებს მსოფლიოში უსაფრთხოების კომპლექსების არსებობაზე, განსაკუთრებით, მეზობელ ქვეყნებში. უსაფრთხოების კვლევების ტრადიციული ტერმინი იყო და არის „უსაფრთხოების დილემა“, რომელიც ასახავს დაკვირვებას, რომ თავდაცვითი პოლიტიკა მეზობლის თვალში შესაძლოა აგრესიისათვის მზადებად აღიქმებოდეს, რომ ეროვნული უსაფრთხოებისათვის ზრუნვა შესაძლოა ომის რისკს ზრდიდეს. ცივი ომის დროინდელი შეიარაღების ზრდასა და სტრატეგიულ დაპირისპირებებში გამოკვეთილი „უსაფრთხოების დილემის“ ლოგიკა შეიძლება გავავრცელოთ უსაფრთხოების საერთო დისკურსზე. უსაფრთხოებისა და, საერთოდ, პოლიტიკის სფეროში ყოველ აქციას რეაქცია მოსდევს. კონკრეტული პოლიტიკური ერთობის მიერ კულტურის, ტრადიციების დემოგრაფიული და მიგრაციული პროცესებისა თუ ეკონომიკის რადიკალური „გაუსაფრთხოება“ სხვათა მიერ შესაძლოა მტრულ ნაბიჯებად აღიქმებოდეს. თუ ეს „სხვა“ უშუალო მეზობელი, საერთაშორისო თანამეგობრობა, ან,

²⁶ სამხედრო-სამოქალაქო ურთიერთობები. [http://www.nplg.gov.ge/gsdll/cgi-bin/library.exe?e=\(გადამოწმებულია 12.03.2018\)](http://www.nplg.gov.ge/gsdll/cgi-bin/library.exe?e=(გადამოწმებულია 12.03.2018))

თუნდაც, საკუთარი საზოგადოების მნიშვნელოვანი ნაწილია, ასეთმა უსაფრთხოების პოლიტიკამ შეიძლება საპირისპირო შედეგები გამოიღოს. მასობრივი მიგრაციის, განსაკუთრებით, შრომითი მიგრაციის მიზეზები მრავალგვარი და უაღრესად დივერსიფიცირებულია.

ბოლო წლებში მიგრაცია მთავარი გლობალური ფენომენი გახდა მსოფლიოში. სოციალური მიმართულებისა და გლობალიზაციის შესახებ მსოფლიო კომისიის მოხსენების რეკომენდაციებში პირველი ადგილი მიგრაციის საკითხს ეხება.

რეგულარული მიგრანტების და მათი ოჯახების გარდა არსებობენ სეზონური მიგრანტები, არალეგალური მიგრანტები და თავშესაფრის მაძიებლები. ერთის მხრივ, მიგრაცია დადებით მოვლენად შეიძლება ჩაითვალოს, რადგან მიგრანტი ხშირად წარმოადგენს მუშახელს, რომელიც ავსებს შრომით ბაზარს, გარდა ამისა, ახალ ადამიანებს ჩააქვთ ახალი იდეები და შესაძლებლობები იმ ქვეყნებში, სადაც ჩადიან. მიუხედავად ამისა, უკონტროლო და უმართავ მიგრაციას მრავალი უარყოფითი შედეგის მოტანა შეუძლია როგორც გამგზავნი, ასევე მიმღები ქვეყნისთვის²⁷. იქიდან გამომდინარე, რომ ევროპის ქვეყნებს იმიგრაციის დიდი ხნის გამოცდილება და ისტორია აქვთ, საინტერესოა, თუ როგორ მოახერხა ევროპამ აღნიშნული პროცესის მართვა ისე, რომ ამას არ დაეზიანებინა ევროპული კეთილდღეობა და პირიქით, დადებითი შედეგები მოეტანა რეგიონისთვის.

დემოკრატიული სახელმწიფო ვერ აურძალავს საკუთარ მოქალაქეს ემიგრაციაში წასვლას, მაგრამ ბოლო წლებში განვითარებული პროცესები მოწმობს, რომ ევროპის ერთ-ერთ მწვავე პრობლემად იქცა არალეგალური, უკონტროლო მიგრაცია მესამე სამყაროს ქვეყნებიდან. შედეგად ევროპის ქვეყნები იძულებულნი გახდნენ მიეღოთ ზომები და მკვეთრად შეეზღუდათ იმიგრაციული პროცესები²⁸.

ევროპა ყოველწლიურად დაახლოებით 2 მილიონ მიგრანტს იღებს. გაეროს მოსაზრებით, მომდევნო 40 წლის განმავლობაში მიგრაციის ინტენსივობა 40%-ით გაიზრდება²⁹. 2005 წლის მდგომარეობით, მსოფლიოში არსებული 200 მილიონი

²⁷ Tea Gogelia, "Migration Policies and Labour Migration in Europe 2000-2008", Institute of European Studies 2009 გვ.3.

²⁸ ედუარდ კოდუა და სხვ., სოციალურ და პოლიტიკურ ტერმინთა ლექსიკონი-ცნობარი, ლოგოს პრესი, თბილისი 2004გვ: 351

²⁹ Hugo Brady, "EU Migration Policy: An A-Z", Centre for European Reform, February 2008, გვ: 1.

მიგრანტიდან 70,6 მილიონი სწორედ ევროპაში ცხოვრობდა.³⁰ ევროპის მაჩვენებელი გაცილებით აღემატება სხვა ნებისმიერი ქვეყნის მაჩვენებელს თუ მიგრანტთა ნაკადს შევადარებთ მოსახლეობის რაოდენობას. ევროპის ფარგლებში იმიგრანტთა ყველაზე დიდი ოდენობით მიმღებ ქვეყნებს საფრანგეთი და გერმანია წარმოადგენენ³¹. დიდი ბრიტანეთისა და საფრანგეთის ყო ფილი კოლონიებიდან და თურქეთიდან წამოსულ მიგრანტებს ევროპაში დაემატა მიგრანტთა რამდენიმე ახალი ტალღა, რომლებიც ცენტრალური და აღმოსავლეთ ევროპიდან, ასევე აფრიკიდან მომდინარეობს. თუმცა, კრიზისი ევროპაში მიგრაციის კუთხით დაიწყო 1990-იანი წლების დასაწყისიდან, როდესაც დაიშალა საბჭოთა კავშირი და გაჩნდა საფრთხე, რომ აღმოსავლეთ ევროპის მაცხოვრებლები მასიურად გადაინაცვლებდნენ და საფრთხეს შეუქმნიდნენ დასავლეთ ევროპის კეთილდღეობას. მიუხედავად ამ საფრთხისა, ევროპის სამუშაო ბაზარი განიცდიდა კვალიფიციური მუშახელის საჭიროებას თითქმის ყველა სფეროში. ამიტომ თავდაპირველად ევროპა ნაკლებად მკაცრი იყო მიგრაციის პოლიტიკის გატარებისას. განვითარებადი ქვეყნებიდან ემიგრაცია გამოწვეულია მოსახლეობის ზრდის პარალელურად სამუშაო ადგილების სიმცირით, ემიგრანტების მიერ გაგზავნილი ფულადი სახსრები კი მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ ასეთი ქვეყნების ეკონომიკაში. თუმცა, მაღალკვალიფიციური კადრების გადინება (ე.წ. `Brain Drain`) სერიოზულ საფრთხეში აგდებს მათ ეკონომიკურ პოტენციალს. მიგრაციის გამომწვევი ერთადერთი მიზეზი ეკონომიკური ფაქტორი არ არის, პოლიტიკური დამაბულობა ქვეყანაში ასევე უბი ძეგებს ადამიანებს, რომ სხვა ქვეყნებში ეძებონ მშვიდი გარემო საცხოვრებლად. იმიგრაციას გავლენა აქვს სამუშაო ბაზარზე როგორც დასაქმებულისთვის, ასევე დამსაქმებლისთვის. გავლენა აქვს აგრეთვე ქვეყნის ფინანსურ, კულტურულ, სოციალურ, დემოგრაფიულ მდგომარეობაზე.

იქიდან გამომდინარე, რომ ევროპის ქვეყნებს იმიგრაციის დიდი ხნის გამოცდილება და ისტორია აქვთ, საინტერესოა, თუ როგორ მოახერხა ევროპამ აღნიშნული პროცესის მართვა ისე, რომ ამას არ დაეზიანებინა ევროპული კეთილდღეობა და პირიქით, დადებითი შედეგები მოეტანა რეგიონისთვის.

³⁰ FoxNews 2008, Eliane Engeler, "Rich World Needs More Foreign Workers", ინფორმაცია ხელმისაწვდომია ვებ.გვერდზე: [<http://www.foxnews.com/wires/2008Dec02/0,4670,EUWorldMigrationReport,00.html>].

³¹ Global Commission on International Migration 2005, Christina Boswell, "Migration in Europe", გვ: 2.

2.2. მიგრაცია და შრომითი რესურსები

შრომითი რესურსების სქესობრივ-ასაკობრივი სტრუქტურის ფორმირებაზე დიდ გავლენას ახდენს ქვეყანაში მიმდინარე დემოგრაფიული პროცესები. კერძოდ, შობადობა, მოკვდაობა, ასაკობრივი სტრუქტურა და მიგრაცია.

შრომითი რესურსების რაოდენობის ცვლილებაზე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს მიგრაციაც. მიგრაციის იდენტიფიკაციის ძირითადი კრიტერიუმებია: მანძილი (საზღვრის გადაკვეთა), დრო და მიზეზები. დროის კრიტერიუმში დაკავშირებულია მიგრანტის ადგილზე ჩასვლასთან და იგი შეიძლება მერყეობდეს რამდენიმე საათიდან მრავალ წლამდე, ან ინდივიდის მთელ დარჩენილ სიცოცხლემდე. ამიტომ დგება საკითხი, გადაადგილებული პირი მიგრანტად რომ ჩაითვალოს, რა დრო უნდა იმყოფებოდეს სხვა ადგილზე. დროის შედარებით მცირე ხანგრძლივობის მიხედვით გამოყოფენ აგრეთვე სეზონურ მიგრაციას და ქანქარისებურ მიგრაციას³².

სეზონური მიგრაცია დაკავშირებულია სამუშაო ძალის სეზონურ მოთხოვნა-მიწოდებასთან. ქანქარისებურ მიგრაციას მიეკუთვნება მოსახლეობის პერიოდული გადაადგილება (ყოველდღიური ან ყოველკვირეული გადაადგილება) სამუშაოდ ან სასწავლებლად ერთი დასახლებული პუნქტიდან მეორეში. იგი უფრო დიდი ქალაქების გარეუბნებისათვისაა დამახასიათებელი. მიგრაციის იდენტიფიკაციის კრიტერიუმია, აგრეთვე, მისი მიზეზები. მიღებულია, რომ მიგრაციის ძირითადი მიზეზებია სამუშაოს ძებნა, სოციალური, ეკონომიკური და პროფესიული მობილობის მოთხოვნა, ოჯახის შექმნა, საბინაო პირობების შეცვლა (ბინის ყიდვა, მემკვიდრეობით მიღება ან დაბალი საარენდო გადასახადი); ცხოვრების პირობების გაუმჯობესება (კლიმატი, გარემო, ტრანსპორტი, მომსახურება და ა.შ.); პოლიტიკური არასტაბილურობა, ეთნოკონფლიქტები, სამოქალაქო ომები, სამხედრო ოკუპაცია, და ა.შ. ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებით გამოიყოფა საერთაშორისო იძულებითი მიგრაცია (ლტოლვილები).

მიგრანტთა საერთო რიცხოვნობას, რომელიც გარკვეულ დროში (თვეში,

³²მ. ტუხაშვილი, ნ. ჭელიძე, საქართველოს მოსახლეობის შრომითი ემიგრაციის ფაქტორები და სოციალურ-ეკონომიკური შედეგები/ კრებული: მიგრაციული პროცესები პოსტსაბჭოთა საქართველოში, თბ. 2003 გვ.55-56

წელიწადში) გადადის საცხოვრებლად ერთიდან მეორე დასახლებულ პუნქტში_ ეწოდება მიგრაციული ნაკადი. მოცემული დასახლებული პუნქტიდან (ქვეყნიდან) წასულთა და ჩამოსულ ნაკადთა სხვაობას ეწოდება „მიგრაციის სალდო“ ან „მიგრაციული ზრდა“ ან „წმინდა მიგრაცია“; ხოლო ჯამს_“საერთო“ ან „მთლიანი“ მიგრაცია. განსაკუთრებული კრიტერიუმებია გამოყენებული საერთაშორისო მიგრაციის იდენტიფიკაციისას. მათ შორის, ძირითად კრიტერიუმს „მოქალაქეობა“ წარმოადგენს, ასევე, დაბადების ადგილი, ცხოვრების ხანგრძლივობა და ჩამოსვლის მიზანი. ე.ი. თუ მიგრანტის გადაადგილება ხდება სახელმწიფო საზღვრის გადაკვეთით, ეს უკვე გარე (საერთაშორისო) მიგრაციაა. როგორც წესი, მიგრაციული პროცესები ძირითადად ახალგაზრდა ასაკობრივ ჯგუფებს მოიცავს. ამიტომ იმ შემთხვევაში, როცა ემიგრაცია მასშტაბურია, ბუნებრივია, შრომითი რესურსების რიცხოვნობა, სხვა თანაბარ პირობებში, პროპორციულად მცირდება და შრომითი რესურსებიც ბერდება. და პირიქით, თუ იმიგრაციული პროცესები ჭარბობს, მაშინ იგივე პირობით შრომისუნარიანი მოსახლეობის რაოდენობა იზრდება და შრომითი რესურსების გაახალგაზრდავებაც მიმდინარეობს.

შრომითი რესურსების ფორმირებისას მეტად დიდი მნიშვნელობა აქვს იმას, როგორია მათი განათლების დონე. ამის მიხედვით შრომით რესურსებს შეისწავლიან შემდეგი ნიშნებით: დაწყებითი, ზოგადი საშუალო, საშუალო-პროფესიული, საშუალო-ტექნიკური, არასრული უმაღლესი და უმაღლესი განათლების მქონე. გარდა ამისა, განსაზღვრავენ როგორია სწავლის საშუალო ხანგრძლივობა ერთ კაცზე და როგორია უმაღლესი განათლების მქონეთა წილი მთელ მოსახლეობაში.

აღსანიშნავია, რომ თანამედროვე საერთაშორისო მიგრაცია ხასიათდება ე.წ. „ტვინების გადინების“ ტენდენციით, ე.ი. მიგრანტთა შორის განათლების მაღალი დონისა და კვალიფიკაციის პირთა წილის ზრდით; ამჟამად მიმდინარეობს მაღალკვალი-ფიცირებული სპეციალისტების დაუბრუნებელი მიგრაცია (მეცნიერები, ინჟინრები, ექიმები და ა.შ.), ამას ემატება პოტენციურ სპეციალისტთა (სტუდენტების, დოქტორანტების, სტაჟიორების) მიგრაციაც, რომელთა მიმართ ტარდება მათი მიზიდვის მიზანმიმართული პოლიტიკა განვითარებული ქვეყნების და, განსაკუთრებით, აშშ-ს მიერ. ბოლო 30 წელიწადში განვითარებადმა ქვეყნებმა

„ტვინების გადინებით” 60 მილიარდ დოლარზე მეტი დაკარგეს³³. სოციალისტური სისტემის დაშლის შემდეგ დასავლეთს „ტვინებით” აქტიურად ამარაგებს ყოფილი სოციალისტური ქვეყნები. ბუნებრივია, ეს უარყოფითად აისახება მიგრანტთა გამგზავნი ქვეყნების შრომითი რესურსების პროფესიულ-კვალიფიციურ სტრუქტურაზე.

სამუშაო ძალის მიწოდებაზე გავლენას ახდენს შრომისუნარიანი მოსახლეობის ეკონომიკური აქტივობა და მათი რაოდენობა. აღნიშნული ფაქტორების ზემოქმედების ახსნა თვალსაჩინოა საქართველოს შრომის ბაზრის მაგალითზე. საქართველოში ბოლო ორი ათწლეულის განმავლობაში ერთობლივი სამუშაო ძალა რაოდენობრივი პარამეტრების თვალსაზრისით მნიშვნელოვნად შემცირდა. 1990-იანი წლების შემდგომ განსაკუთრებით გაუარესდა მოსახლეობის ბუნებრივი და მიგრაციული მოძრაობის მაჩვენებლები. მოსახლეობის რიცხოვნობის ცვლილება ბუნებრივი მატების შემცირებისა და გარე მიგრაციის უარყოფითი სალდოს გამო აისახა სამუშაო ძალის მიწოდების სტრუქტურაზე. იმ პერიოდში, როდესაც საქართველოს მოსახლეობა 5 მილიონ კაცს აღემატებოდა, ქვეყნის შრომითი რესურსების რაოდენობა დაახლოებით 3,6 მილიონ კაცს შეადგენდა. 2007-2015 წლებში, საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემებით, ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობის (სამუშაო ძალა) რაოდენობა 1.97_2,0 მილიონი კაცის ფარგლებში მერყეობს, აღნიშნულ პერიოდში ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობის ზრდა 30 000 კაცს არ აღემატება.³⁴

საქართველოში ერთობლივი სამუშაო ძალა, რაოდენობრივი პარამეტრების თვალსაზრისით, დემოგრაფიული ფაქტორებისა და გარე მიგრაციის ზეგავლენით საგრძნობლად გაუარესდა. მოსახლეობის ბუნებრივი მატების დაბალი დონე და გარე შრომითი მიგრაციის დიდი მასშტაბები გარკვეულ „შეღავათს“ ამლევს შრომის ბაზარს, თუმცა, ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობის ნაწილი გადაუჭრელ პრობლემებს აწყდება და წლების განმავლობაში ვერ ახერხებს სტაბილურ დასაქმებას. ერთობლივი სამუშაო ძალის რაოდენობრივ პარამეტრების გაუარესებას თან ახლავს სამუშაო ძალის სტრუქტურის დეფორმირებაც. ქვეყანა ინტენსიური გარე მიგრაციის გამო კარგავს ახალგაზრდა, მობილურ, ინიციატივიან ადამიანებს, ვინც

³³ შრომის ეკონომიკა. თსუ, თბ. 2016, 18

³⁴ შრომის ეკონომიკა. თსუ, თბ. 2016, 33

აქტიურ შრომით საქმიანობას სხვადასხვა ქვეყანაში ეწევა და ბუნებრივია, ეკონომიკურ დოვლათსაც იქ ქმნის.³⁵

2.3. მიგრაციის მართვა ევროკავშირში

„მიგრანტებს სჭირდებათ ევროპა, მაგრამ ევროპასაც სჭირდება მიგრანტები. კარჩაკეტილი ევროპა უფრო ძუნწი, ღარიბი, სუსტი და მოხუცი ევროპა იქნება. ღია ევროპა კი უფრო სამართლიანი, მდიდარი, ძლიერი და ახალგაზრდა ევროპა – იმის გათვალისწინებით, რომ მიგრაცია სათანადოდ არის მართული“, – განაცხადა გაეროს გენერალურმა მდივანმა ევროკავშირის პარლამენტის წინაშე 2004 წლის 29 იანვარს³⁶. მიუხედავად მრავალი ინიციატივებისა და განხილვებისა, ევროკავშირის ერთიანი პოლიტიკა მიგრაციის მართვასთან დაკავშირებით მაინც ილუზიად რჩებოდა, რადგან წევრი სახელმწიფოები ვერ თანხმდებოდნენ ერთიან პოლიტიკაზე აღნიშნულ საკითხში³⁷. საბოლოოდ, ის წინადადებები, რომლებიც კომისიას გააჩნდა იმიგრაციასთან დაკავშირებით, გახდა ორგანიზაციის კანონმდებლობის ნაწილი. მიგრაციის ეფექტური პოლიტიკა როგორც წესი ითვალისწინებს და ყურადღებას ამახვილებს მიგრაციის გამომწვევ მიზეზებზე. ასეთ მიზეზებს ორ კატეგორიად ყოფენ: მიგრაციის წამახალისებელი და მიგრაციისთვის ბიძგის მიმცემი ფაქტორები (ე.წ. “პულს” ანდ “პუსჰ” ფაქტორს).

მიგრაციისთვის ბიძგის მიმცემი ფაქტორები შეიძლება იყოს არასტაბილური პოლიტიკური სიტუაცია ქვეყანაში, სიღარიბე და ა.შ, რაც უბიძგებს ადამიანს, რომ მან დატოვოს ქვეყანა. ხოლო წამახალისებელი ფაქტორი კი შეიძლება იყოს, მაღალგანვითარებული ეკონომიკა, ოჯახის გაერთიანება, იაფ მუშახელზე მოთხოვნილება, ლიბერალური პოლიტიკა მიგრანტების მიმართ და ა.შ, რაც მიიზიდავს მიგრანტს კონკრეტულ ქვეყანაში ჩასასვლელად.

1989 წლიდან მოყოლებული, ევროპა აქტიურად ცდილობს კონფლიქტური

³⁵ შრომის ეკონომიკა. თსუ, თბ. 2016, 36

³⁶ Peter J. Van Krieken, “The Consolidated Asylum and Migration Acquis”, T. M. C. Asser Press 2004, გვ: 16.

³⁷ Hugo Brady, “EU Migration Policy: An A-Z”, Centre for European Reform, February 2008, გვ. 1.

სიტუაციების დარეგულირებას ცენტრალური და აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებში, როგორცაა: ბალკანეთის და ყოფილი საბჭოთა კავშირის ქვეყნები. სტაბილიზაციისა და ასოცირების, აგრეთვე ევროკავშირის აღმოსავლეთით გაფართოების პროცესი დადებითად აისახება მიგრაციასთან დაკავშირებით გატარებულ პოლიტიკაზე.

ექსპერტების მოსაზრებით ფული, რომელსაც ემიგრანტები აგზავნიან თავიანთ სამშობლოში, არის მნიშვნელოვანი საშუალება ამ ქვეყნების ეკონომიკური განვითარებისთვის. ისინი საშუალოდ 400 მილიარდ დოლარს აგზავნიან ყოველწლიურად, რაც დასავლეთის მიერ გაგზავნილ დახმარებას 4-ჯერ აღემატება.

მიგრანტები, რომლებიც ერთი ქალაქიდან ან ერთი რეგიონიდან არიან წარმოშობით, მასპინძელ ქვეყანაში ერთმანეთთან კავშირში არიან ასოციაციების და საზოგადოებრივი ჯგუფების საშუალებით. ასეთ ჯგუფებს შეუძლიათ დახმარება გაუწიონ მთავრობებს დახმარების პროგრამების ჩამოაყალიბებასა და დააფინანსებაში თავიანთ მშობლიურ მხარეში. მათ ასევე უნდათ მიგრანტების დიასპორების ორგანიზება, რომ მათ მეტი გააკეთონ თავიანთი ქვეყნებისათვის და წახალისონ წარმოება. ბოლო წლებში ევროკავშირმა გადაწყვიტა, რომ გაატაროს ერთიანი გლობალური პოლიტიკა აღნიშნული ფაქტორების მიმართ, რაც იმას ნიშნავს, რომ კავშირი ცდილობს, თავი ერთად მოუყაროს და ერთობლივად გადაწყვიტოს ისეთი საკითხები, როგორცაა არარეგულარული მიგრაცია, საზღვარგარეთის ქვეყნების განვითარება, მაღალკვალიფიციურ მუშახელზე მოთხოვნის დარეგულირება, ტრეფიკინგის წინააღმდეგ ბრძოლა. პრიორიტეტულ რეგიონებს წარმოადგენს აფრიკა, აღმოსავლეთ და სამხრეთ-აღმოსავლეთ ევროპა. პირველი განზომილება არის სავიზო რეჟიმის გამარტივება და მესაზღვრეთა ტრეინინგი აღნიშნულ რეგიონებში. მეორე განზომილება კი არის ეკონომიკის განვითარების ხელშეწყობა³⁸.

მიგრაციის მართვასთან დაკავშირებული პროგრამები მიგრაციის მართვასთან დაკავშირებით კავშირის მასშტაბით არაერთი სეხვედრა გამართულა, სადაც განიხილავდნენ სამოქმედო გეგმებს, პერსპექტივებს და იდეებს, რომლებიც მოგვიანებით კავშირის კანონმდებლობაში აისახებოდა.

³⁸ Centre for European Reform, February 2008, Hugo Brady, "EU Migration Policy: An A-Z", გვ: 14.

ტამპერის პროგრამა³⁹ მიუხედავად იმისა, რომ მე-20 საუკუნის 70-იან წლებში ევროპის ქვეყნებს შეზღუდული საიმიგრაციო პოლიტიკა ჰქონდათ, მიგრანტები მაინც ახერხებდნენ საზღვრების გადალახვას კანონიერად ან უკანონოდ. გააცნობიერეს რა, რომ საჭირო იყო ახალი საიმიგრაციო პოლიტიკის შემუშავება მიგრაციის მართვასთან დაკავშირებით, ევროკავშირის ლიდერებმა 1999 წელს ტამპერში მოაწყვეს შეხვედრა და წარმოადგინეს საერთო პოლიტიკის ელემენტები. საერთო მიდგომა, რომლეზეც ტამპერში მოხდა შეთანხმება, 2004 წელს დამტკიცდა ჰააგის პროგრამის მიღებით, რომელიც განსაზღვრავს 2005-2010 წლებში განსახორციელებელ ღონისძიებებს.

ქ. ტამპერში ჩამოყალიბებული მიგრაციის პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები წარმოადგენდა შემდეგს: პარტნიორობა წარმოშობის ქვეყნებთან, ერთიანი ევროპული თავშესაფრის სისტე მის დაფუძნება, მესამე ქვეყნის მოქალაქეების მიმართ სამარ- თლიანი მოპყრობა, მიგრაციული ნაკადების მეტი ეფექტურობით მართვა. საბჭომ აღიარა მიგრაციის მიმართ ერ- თიანი, ყოვლისმომცველი მიდგომის აუცილებლობა: ბრძოლა სიღატაკის წინააღმდეგ, საცხოვრებელი და სამუშაო პირობების გაუმჯობესება, კონფლიქტების პრევენცია, დემოკრატიული სახელმწიფოების კონსოლიდაცია და ადამიანის უფლებების პატივისცემის უზრუნველყოფა.

1998 წელს შეიქმნა მაღალი დონის სამუშაო ჯგუფი, რომლის მიზანი იყო მიგრაციის გამომწვევ მიზეზებზე მუშაობა. მესამე ქვეყნებთან თანამშრომლობის მიზნით დაიწყო რეადმისიის ხელშეკრულებების დადება, რომელთა ძალითაც სახელმწიფო ვალდებულია, დაიბრუნოს უკან მისგან წასული და ევროკავშირში უკანონოდ შესული პირები, მიუხედავად მათი მოქალაქეობისა, მოახდინოს მათი რეპატრაცია. მსგავსი ხელშეკრულების დადებაზე თანხმობის სანაცვლოდ კი მესამე სახელმწიფოები იღებენ ვიზის გამარტივების შესახებ ხელშეკრულებებს ევროკავშირთან, სავაჭრო შეღავათებს.

საბჭომ გაამახვილა ყურადღება წარმო- შობის ქვეყნებთან თანამშრომლობასა და მბრუნავ მიგრაციაზეც. მესამე ქვეყნის მოქალაქეების სამართლიანად მოპყრობის ფარგლებში კომისიამ წინადადება წარადგინა ორი დირექტივის მიღების თაობაზე.

³⁹მ. მაისურაძე, ევროკავშირის მიგრაციული პოლიტიკა და მიგრაციის მართვის მნიშვნელობა. „საერთაშორისო სამართლის ჟურნალი“ N2, 2013, გვ.121

ერთი დირექტივა მესამე ქვეყნის მოქალაქეების უფლებების კონსოლიდაციისა და დაცვის შესახებ, რომლებიც დიდი ხნის განმავლობაში ცხოვრობდნენ ევროკავ- შირში, ხოლო მეორე დირექტივა ასეთი პირების ოჯახის წევრებისთვის ევროკავშირში შემოსვლისა და ცხოვრების ნებართვის გაცემის შესახებ. ოჯახის გაერთიანების შესახებ დირექტივა მართლაც იქნა მოგვიანებით მიღებული, თუმცა უფრო შეზღუდული ფორმით იქნა მასში წარმოდგენილი მესამე ქვეყნის მოქალაქეთა უფლებები. მაგალითად, საცხოვრებელი ნებართვის გაცემის ვადა 3 წელი იყო ოჯახის გაერთიანების მიზნით შეტანილ განაცხადზე. ეს ფაქტი გააპროტესტა ევროპის პარლამენტმა, რომელიც მოითხოვდა ევროკავშირის არამოქალაქეთა უფლებები უფრო მეტად ყოფილიყო დაცული და შეიტანა განაცხადი ევროსასამართლოში იმ საფუძველით, რომ შეზღუდვები, რაც დაწესებული იყო ბავშვებზე ოჯახის გაერთიანების კუთხით, ეწინააღმდეგებოდა ოჯახური ცხოვრების პატივისცემის და თანასწორობის პრინციპს, თუმცა ევროპარლამენტმა ვერ მოიგო აღნიშნული დავა. გრძელვადიანი მაცხოვრებლების სტატუსის შესახებ დირექტივა მესამე ქვეყნის მოქალაქეებს, რომლებიც 5 წლის მანძილზე კანონიერად ცხოვრობდნენ ევროკავშირის ტერიტორიაზე, ანიჭებს უსაფრთხო სტატუსს და წევრ ქვეყნებში გადაადგილების უფლებას, ამ პირებში არ იგულისხმება ლტოლვილის სტატუსით მცხოვრები პირები.

ჰააგის პროგრამა⁴⁰ 2004 წელს ევროკავშირის წევრმა ქვეყნებმა დაამტკიცეს მომდევნო ხუთწლიანი გეგმა თავისუფლების, უსაფრთხოების და მარ- თლმსაჯულების სფეროში. ჰააგის პროგრამის მიზნებია: კავშირის და წევრი ქვეყნების შესაძლებლობის გაზრდა ფუნდამენტური უფლებების დაცვის, მინიმუმ პროცედურული გარანტიების უზრუნველყოფის, მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობის, ჟენევის კონვენციებით გათვალისწინებული დაცვის შესრულების, მიგრაციული ნაკადების დარეგულირების და კავშირის საგარეო საზღვრების კონტროლის, ორგანიზებულ დანაშაულთან ბრძოლის, ერთიანი თავშესაფრის სისტემის განვითარების კუთხით. ჰააგის პროგრამის პრიორიტეტი არარეგულარული მიგრანტების დაბრუნება იყო. შესაბამისად, დირექტივა კავშირში უკანონოდ მცხოვრებთა უკან დაბრუნებაზე მიღებულ იქნა 2008 წელს. დირექტივა

⁴⁰ მ. მაისურაძე, ევროკავშირის მიგრაციული პოლიტიკა და მიგრაციის მართვის მნიშვნელობა. „საერთაშორისო სამართლის ჟურნალი“ N2, 2013, გვ.122

ითვალისწინებს რადიკალურ ზომას, რომელიც უკრძალავს უკანონო მიგრანტებს ევროკავშირში ხელმეორედ შემოსვლას⁴¹. სტოკჰოლმის

პროგრამა⁴² ჰააგის პროგრამას შემდეგ მოყვა სტოკჰოლმის პროგრამა, რომელშიც ასევე მნიშვნელოვანი როლი ეკავა იმიგრაციისა და თავშესაფრის საკითხებზე ერთიან მიდგომას კავშირის მასშტაბით. კერძოდ, პროგრამა მოიცავდა შემდეგ საკითხებს: მიგრაციაზე ერთიანი მიდგომის კონსოლიდაცია და განვითარება, მიგრაციის ნეგატიური ეფექტების შემცირება და პოზიტიური ეფექტების გაზრდა, პოლიტიკის განვითარება სამუშაო ბაზრის მოთხოვნილების დასაკმაყოფილებლად, პროაქტიური პოლიტიკა ევროპული მიგრანტის სტატუსთან დაკავშირებით, ეფექტური პოლიტიკის განვითარება არალეგალურ მიგრაციასთან საბრძოლველად, მათ შორის, უკანონოდ დამსაქმებელთა წინააღმდეგ დაწესებული სანქციების მოქმედებაზე მონიტორინგი, სავიზო რეჟიმისა და გარე საზღვრების მენეჯმენტი და ა.შ.

ფრონტექსი ევროპის საზღვრები ყოველწლიურად დაახლოებით 300 მილიონჯერ გადაიკვეთება 1,700 სასაზღვრე პუნქტში. ფრონტექსი არის ევროკავშირის სასაზღვრო სააგენტო, რომელიც პასუხისმგებელია ევროპის გარე საზღვრების მართვის კოორდინირებაზე. იგი შეიქმნა 2004 წლის ოქტომბერში. სააგენტომ პირველად 2005 წელს მიიპყრო ყურადღება, როდესაც ათიათასობით მიგრანტი აფრიკიდან მოაწყდა სამხრეთ ევროპის საზღვრებს. უამრავი ადამიანი ილუპებოდა ზღვაში ევროპის საზღვრებთან. ევროკავშირის მთავრობებმა ფრონტექსს სთხოვეს დახმარება სასაზღვრე პატრულების საქმიანობის კოორდინირებასა და მიგრანტებისთვის ჰუმანიტარული დახმარების გაწევაში. ფრონტექსს ფორმალურად მრავალფეროვანი აღჭურვილობა ჰქონდა თავისი ფუნქციების სრულფასოვნად შესრულებისთვის, მაგრამ მას არ გააჩნდა საკმარისი ბიუჯეტი, რომ გამოეყენებინა ისინი. ევროპას სურს, რომ გაზარდოს ფრონტექსის შესაძლებლობები, 2007 წელს მოხდა შეთანხმება და გაიზარდა მისი ბიუჯეტი 30 მილიონი დოლარით. ჩამოყალიბდა სწრაფი საზღვრის ინტერვენციის

⁴¹ საბჭოს 2009 წლის 25 მაისის დირექტივა 2009/50/EC მაღალკვალიფიციური სამუშაოს მიზნებისათვის მესამე ქვეყნის მოქალაქეების ქვეყანაში შესვლისა და ბინადრობის პირობების შესახებ http://migration.commission.ge/files/7_50_2009_25.05.2009ec.pdf

⁴² მ. მაისურაძე, ევროკავშირის მიგრაციული პოლიტიკა და მიგრაციის მართვის მნიშვნელობა. „საერთაშორისო სამართლის ჟურნალი“ N2, 2013, გვ.122

ჯგუფი და ევროპის საზღვრების ფონდი. ხსენებული გუნდი შეიქმნა მალევე კანარის კუნძულებზე ახალი არალეგალების ნაკადის შემოტევიდან. აღსანიშნავია, რომ გაერთიანებული სამეფო არ მონაწილეობს ფრონტექსის პროგრამაში ისევე, როგორც შენგენის პროგრამაში. ლურჯი ბარათი დიდი ხნის მანძილზე გრძელდებოდა დისკუსიები იმის თაობაზე, თუ რა სახის როლი უნდა ეთამაშა ორგანიზაციას მუშაობის მიზნით ევროკავშირში შემოსვლის მსურველებისთვის. საბოლოოდ, 2009 წელს მიღებულ იქნა დირექტივა, რომელიც ითვალისწინებს გაუმჯობესებულ უფლებებს მაღალკვალიფიციური მუშახელისთვის მას შემდეგ რაც იგი მიღებულ იქნება რომელიმე წევრი სახელმწიფოს მიერ თავის ტერიტორიაზე. მიღებიდან 18 თვის შემდეგ კი ასეთი პირი სარგებლობს თავისუფალი გადაადგილების უფლებით კავშირის მასშტაბით. პირველ შესვლაზე კონტროლი კი მაინც წევრ სახელმწიფოს კომპეტენციაში რჩება. მიუხედავად იმისა, რომ ევროპას ესაჭიროება მაღალკვალიფიციური მუშახელი, განსაკუთრებით საინფორმაციო ტექნოლოგიებში, ბიზნესში, მედიცინაში, მათი რაოდენობა მცირეა, მიგრანტების ძირითადი ნაკადი არაკვალიფიციური იაფი მუშახელისგან შედგება. აღნიშნული პრობლემის მოსაგვარებლად შემოღებულ იქნა ლურჯი ბარათი (ე.წ. „Blue Card“), რომელიც გაიცემა ახალგაზრდა, კვალიფიციურ მუშახელზე ევროპა- ში. ბარათის მფლობელს ენიჭება ორწლიანი ცხოვრების ნებართვა ევროკავშირის ნებისმიერ წევრ ქვეყანაში, სადაც მათ აქვთ საქმიანი შემოთავაზება. აუცილებელი მოთხოვნაა, რომ სამუშაო გარანტირებული იყოს ერთი წლის განმავლობაში, ხოლო ანაზღაურება იყოს წარმოშობის ქვეყანასთან შედარებით მინიმუმ სამჯერ მეტი. მთავარი მომხიბვლელი თვისება აღნიშნული ბარათისა არის ის, რომ მფლობელს აქვს შესაძლებლობა, გააგრძელოს საცხოვრებელი ნებართვის ვადა სამუშაო კონტრაქტის დასრულების შემდეგ და იმუშავოს ნებისმიერ წევრ ქვეყანაში.³⁰ წევრსახელმწიფოები თვითონ წყვეტენ რამდენ ადამიანს მისცენ ლურჯი ბარათი ყოველწლიურად, თუმცა ევროკომისია ადგენს ერთიან კრიტერიუმებს ბარათის მფლობელთა სოციალურ მდგომარეობასთან დაკავშირებით. კავშირის ხელშეკრულებები მიგრაციასთან დაკავშირებით ევროკავშირის ხელშეკრულებებში ყოველთვის ხვდებოდა ნორმები, რომლებიც მიგრაციას და მის მართვას შეეხებოდა. დროთა განმავლობაში კავშირის კომპეტენცია უფრო და უფრო იზრდებოდა მრავალ

საკითხთან, მათ შორის მიგრაციასთან დაკავშირებით.

ამსტერდამის

ხელშეკრულება 1997 წლამდე იმიგრაციის საკითხები ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოების შიდა პოლიტიკის საგანი იყო. ევროკავშირის შესახებ ხელშეკრულება აღიარებდა ორი სახის მიდგომას: მთავრობათაშორისი შე-თანხმებები და გაერთიანების სამართალი. თავშესაფართან, მიგრაციასთან და გარე საზღვრების კონტროლთან დაკავშირებული საკითხები მიჩნეული იყო საერთო ინტერესის სფეროდ და ევროკომისიას და წევრ ქვეყნებს ორივეს ჰქონდათ გადაწყვეტილების მიღების კომპეტენცია აღნიშნულ სფეროებთან დაკავშირებით. ამსტერდამის ხელშეკრულებით ევროკავშირის კომპეტენცია სოციალური პოლიტიკის სფეროში გაფართოვდა და მოიცვა გარემოს დაცვა, ჯანმრთელობის დაცვა, მომხმარებელთა უფლებების დაცვა, იმიგრაცია და თავშესაფართან დაკავშირებული საკითხები.³² ხელშეკრულება ადგენს საერთო პრინციპებს, რომლებიც დაცული უნდა იქნას ყოველი წევრი სახელმწიფოს მიერ ზემოხსენებულ სფეროებში. ეს აუცილებელი იყო ორგანიზაციისთვის იმის ფონზე, რომ კავშირის წევრ სახელმწიფოებს შორის მიმოსვლის თავისუფლების პირობებში, არსებობდა საფრთხე, რომ თუ ერთი წევრი სახელმწიფო ვერ დაარეგულირებდა იმიგრაციის პოლიტიკას, ეს პოტენციურად გავლენას სხვა სახელმწიფოებზეც მოახდენდა. აქედან გამომდინარე, აუცილებელი გახდა გარე საზღვრის ერთიანი პრინციპით გაკონტორელეება. შესაბამისად, ამსტერდამის ხელშეკრულების თანახმად, ევროგაერთიანების პასუხისმგებლობაში გადავიდა ევროპის გარე საზღვრებზე პირთა შემოწმებისთვის ერთიანი წესების შემოღება, ერთიანი წესების შემოღება სამ თვეზე მეტი ვადით ვიზის გაცემისთვის, ასევე იმ მესამე სახელმწიფოთა განსაზღვრა, რომელთა მოქალაქეებიც ექვემდებარებიან სავიზო რეჟიმს, ვიზის საერთო ფორმატის განსაზღვრა. ლისაბონის ხელშეკრულება ევროკავშირის ქვეყნება ლისაბონის ხელშეკრულებას ხელი მოაწერეს 2007 წელს. იგი ძალაში შევიდა 2009 წელს. ამ ხელ შეკრულების თანახმად, იმიგრაციასთან, თავშესაფართან და ინტეგრაციასთან დაკავშირებულ საკითხებზე გადაწყვეტილების მიღება ხდება კონსენსუსით. თუმცა, სახელმწიფოებს კვლავაც რჩებათ ექსკლუზიური უფლება, რომ თავად გადაწყვიტონ რამდენ ადამიანს მიიღებენ საკუთარ ტერიტორიაზე. ხელშეკრულების თანახმად ევროპარლამენტის უფლებამოსილება კიდევ უფრო მეტად გაიზარდა იმიგრაციის

სფეროში. მან ასევე უფრო გააძლიერა კომისიის პოზიცია სახელმწიფოებთან უკანონო მიგრანტების დაბრუნებასთან დაკავშირებით შეთანხმებების წარმოების კუთხით.

ევროკავშირის ფუნქციონირების შესახებ ხელშეკრულება ლისაბონის ხელშეკრულებამ მრავალი ცვლილება შეიტანა ევროკავშირში, შეცვალა დამფუძნებელი ხელშეკრულებები, ევროგაერთიანების ხელშეკრულება შეიცვალა ევროკავშირის ფუნქციონირების შესახებ ხელშეკრულებით. ამ უკანასკნელი ხელშეკრულების 79-ე მუხლი საუბრობს მიგრაციაზე, მათ შორის არარეგულარულ მიგრაციაზე. აღნიშნულის მუხლის თანახმად, კავშირმა უნდა განავითაროს ერთიანი პოლიტიკა მიგრაციასთან დაკავშირებით, ყველა საფეხურზე უზრუნველყოს მიგრაციული ნაკადების მართვა, წევრ ქვეყნებში კანონიერად მცხოვრები მესამე ქვეყნის მოქალაქეების სამართლიანი მოპყრობა, არალეგალური მიგრაციის და ტრეფიკინგის წინააღმდეგ ბრძოლა და მათი პრევენცია. აღნიშნული მიზნების მისაღწევად ევროკავშირის პარლამენტს და ევროკავშირის საბჭოს ევალებათ კავშირში შემოსვლისა და ცხოვრებისთვის ნებართვის გაცემასთან დაკავშირებით პირობების დადგენა; ასევე წევრი სახელმწიფოების მიერ გაცემული ნებართვისთვის სტანდარტების შემუშავება; წევრ სახელმწიფოში ლეგალურად მცხოვრებ პირთა უფლებების დეფინიცია; არარეგულარულ მიგრაციასთან და თავშესაფართან დაკავშირებული საკითხები; ქალებისა და ბავშვების ტრეფიკინგის წინააღმდეგ ბრძოლა. ევროკავშირის აღნიშნული მუხლი უფლებას ანიჭებს, რომ გააფორმოს ხელშეკრულებები მესამე სახელმწიფოებთან რეადმისიის შესახებ. კავშირის პარლამენტს და საბჭოს შეუძლიათ დახმარება გაუწიონ წევრ სახელმწიფოებს მათ ტერიტორიაზე ლეგალურად მცხოვრებ პირთა ინტეგრაციის უზრუნველყოფაში. მუხლი არ ზღუდავს წევრ სახელმწიფოთა უფლებას, რომ განსაზღვრონ სამუშაო ნებართვის რაოდენობა, რომლებსაც გასცემენ მესამე ქვეყნის მოქალაქეებზე.

მბრუნავი მიგრაცია – მიგრაციული პოლიტიკის ნაწილი ევროკავშირისთვის ერთ-ერთ პრობლემატურ საკითხს წარმოადგენს, როგორ მოხდეს განვითარებადი ქვეყნებიდან ე.წ. „ტვინის გადინების“ პრაქტიკისთვის ხელის შეშლა. ერთის მხრივ, ევროპისთვის უკეთესია, თუ იქ ჩასული მიგრანტები მაღალკვალიფიციური პირები იქნებიან, მეორეს მხრივ კი, ქვეყანა, რომელიც კარგავს საუკეთესო ნაწილს მოსახლეობისა, ნაკლებად სავარაუდოა, რომ მოახერხებს სწრაფად განავითაროს

საკუთარი ეკონომიკა, რაც მომავალში კიდევ უფრო გაზრდის მიგრანტთა რიცხვს ევროპაში და შესაბამისად, ევროპა ვერ მოაგვარებს მიგრაციის პრობლემებს. მიიჩნევა, რომ აღნიშნულ პრაქტიკასთან ბრძოლის ერთ-ერთი გზა არის მზრუნავი მიგრაცია, რაც ნიშნავს მიგრანტის დახმარებას ქვეყნიდან წასვლის შემთხვევაში სამუშაოს პოვნაში და შემდეგ უკან, სამშობლოში დაბრუნებაში. ზოგიერთი ოფიციალური პირი ევროკავშირში და მის წევრ ქვეყნებში ფიქრობს, რომ მზრუნავი მიგრაცია მრავალი პრობლემის მოგვარებას შეძლებს. კერძოდ: სამუშაო ადგილები შეივსება ევროპაში, შემდეგ კი მიგრანტები დაბრუნდებიან საკუთარ სამშობლოში ფინანსებით.

2007 წელს ევროკავშირმა გადაწყვიტა, რომ მობილური პარტნიორობის ფარგლებში გაამარტივოს მიგრაციის პროცედურები ისეთი ქვეყნის მოქალაქეებისთვის, რომლებთანაც თანამშრომლობს ევროკავშირი. მიუხედავად ზემოაღნიშნულისა, არსებობს გამოთქმა: “არაფერია ისეთი მუდმივი, როგორც დროებითი მიგრაცია”. ამ მოსაზრებას არსებობის უფლება ნამდვილად აქვს, რადგან ძალიან ხშირია შემთხვევები, როცა დროებით წასული მიგრანტები მუდმივად რჩებიან საზღვარგარეთ და თან მიჰყავთ ოჯახის წევრებიც. მაგალითად, ტურისტული ვიზით წასული მიგრანტები ხშირად რჩებიან ქვეყანაში ვიზისთვის ვადის გასვლის შემდეგაც. ძნელად დასაჯერებელია, რომ ღარიბი ეკონომიკის ქვეყნიდან წასული პირი, რომელმაც ევროპაში უკეთესი პირობები იხილა და დასაქმდა, ისევ მოისურვებს უკან, განვითარებად ქვეყანაში დაბრუნებას. ამიტომ, მზრუნავ მიგრაციასთან დაკავშირებით პოლიტიკის განხორციელებისას სიფრთხილესაა საჭირო.

თავი III. მიგრაციული პროცესები საქართველოში

3.1. მიგრაციის სახეები და მათი გამომწვევი მიზეზები საქართველოში

მიგრაციული პროცესები საქართველოსთვის უცხო არასოდეს ყოფილა, მაგრამ ბოლო ორი ათეული წლის მანძილზე მათი გააქტიურება აშკარად თვალში საცემია. თუ თავდაპირველად რუსეთის მიერ სამაჩაბალოსა და აფხაზეთში გაჩაღებული ანტიქართული კამპანიების შედეგად აშკარად იმატა ემიგრაციამ, ანუ ქვეყნიდან მკვიდრი მოსახლეობის გადინების ტენდენციამ. ბოლო პერიოდში, სახელმწიფოში მდგომარეობის შედარებითი სტაბილიზირების შემდგომ, გააქტიურდა იმიგრაციაც, ე.ი. უცხოელთა საქართველოში შემოსვლის პროცესი. დასავლეთის განვითარებულ სახელმწიფოებში საკმაოდ დიდი ყურადღება ექცევა იმიგრაციის პროცესების მართვასა და რეგულირებას და ბუნებრივია, ეს სფერო ჩვენი ქვეყნისთვისაც ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესია. აღნიშნულ საკითხზე საქართველოში მიღებული საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებში, მაქსიმალურად ხდება საერთაშორისო სამართლის ძირითადი პრინციპებისა და მოთხოვნების გათვალისწინება. მაგრამ, სამწუხაროდ, კანონიერი იმიგრაციის გვერდით არსებობს უკანონო იმიგრაციაც, რაც სერიოზულად უშლის ხელს იმიგრაციის სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის გატარებას.

საქართველოს კანონმდებლობა უკანონო იმიგრაციის გამოკვეთილ განმარტებას და მის უშუალო კლასიფიკაციას არ იძლევა, მაგრამ აღნიშნულზე წარმოდგენა მაინც შეიძლება შევიქმნათ ამ სფეროში არსებული ნორმატიული აქტების ანალიზით.

„უცხოელთა და მოქალაქეობის არმქონე პირთა სამართლებრივი მდგომარეობის შესახებ“ საქართველოს კანონის მიხედვით უცხოელს საქართველოში შემოსვლაზე შეიძლება უარი ეთქვას, თუ:

- a) არ გააჩნია საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული აუცილებელი დოკუმენტები;
- b) გამოვლენილი იქნება წინა ვიზიტის პერიოდში საქართველოს სისხლის სამართლის კანონმდებლობის დარღვევის ფაქტი, ბოლო 1 წლის განმავლობაში გაძევებული იქნა ან არ გადაიხადა ჯარიმა, რომელიც დაწესებულია საქართველოს ტერიტორიაზე უკანონოდ ყოფნისათვის.
- c) საქართველოს ტერიტორიაზე შემოსასვლელად და ვიზის მისაღებად წარადგინა ყალბი დოკუმენტები და მონაცემები;
- d) საქართველოში ცხოვრებისათვის და დაბრუნებისათვის არ აქვს საკმარისი მატერიალური სახსრები;
- e) მისი ყოფნა საქართველოში საფრთხეს უქმნის საქართველოს საზოგადოებრივ წესრიგს და უშიშროებას, საქართველოში მცხოვრებ პირთა და მოქალაქეთა ჯანმრთელობას და კანონიერი ინტერესების დაცვას და სხვ.⁴³

კანონის 53-ე მუხლი კი ადგენს უცხოელის საქართველოდან გაძევების საფუძვლებს. საქართველოში შემოსვლაზე უარის თქმისა და საქართველოდან გაძევების დაახლოებით იგივე საფუძვლებს შეიცავდა განხილული ნორმების შემოღებამდე არსებული კანონმდებლობაც (მაგალითად, 1993 წლის 27 ივლისის „იმიგრაციის შესახებ“ კანონის მე-7 და 1993 წლის 3 ივნისის „უცხოელთა სამართლებრივი მდგომარეობის შესახებ“ კანონის 23-ე მუხლები)⁴⁴.

ერთგვარ სიახლეს წარმოადგენს ის გარემოება, რომ კანონმდებელი

⁴³ საქართველოს კანონი „უცხოელთა და მოქალაქეობის არმქონე პირთა სამართლებრივი მდგომარეობის შესახებ“, სსმ, 3, 16/01/2006. მუხ. 16.

⁴⁴ პარლამენტის უწყებანი, 1993 წელი 8, გვ. 127, 1997 წელი 44, გვ. 15, 1997 წელი 45, გვ. 23.

დაინტერესდა უცხოელის მატერიალური მდგომარეობითაც და საქართველოში შემოსვლაზე უარის თქმის ერთ-ერთ საფუძვლად, როგორც ზემოთ ითქვა, საკმარისი სახსრების უქონლობაც დაასახელა. სახელმწიფო თავს იზღვევს მხოლოდ ბედისა და უკეთესი ცხოვრების საძებნელად წამოსული გაურკვეველი პროფესიისა და საქმიანობის მიგრანტთა სერიოზული ნაკადების შემოდინებისაგან თავის დასაცავად, რაც გასაკვირი არაა. საქმე ისაა, რომ, მიუხედავად არცთუ მთლად სახარბიელო ცხოვრებისეული დონისა, საქართველო შეიძლება მაინც იწვევდეს გარკვეულ ინტერესს სხვა სახელმწიფოებში მცხოვრებ პირთა შორის.

საქართველოს კანონმდებლობის დებულებებიდან გამომდინარე შეიძლება დავასკვნათ, რომ ჩვენს ქვეყანაში შესაძლებელია ადგილი ჰქონდეს როგორც კრიმინალურ, ისე არაკრიმინალურ უკანონო იმიგრაციას. ასეთი სხვა შემთხვევის ერთ-ერთ მაგალითად შეიძლება დავასახელოთ საქართველოში ბოლო წლებში გავრცელებული ჩვილი ბავშვებით კრიმინალური ვაჭრობა. ეს ქმედება ხშირად შვილად აყვანის საფარველითაა შენიღბული – თითქოს რომელიმე უცხოელს სურს შვილად აიყვანოს საქართველოს მოქალაქე ბავშვი. ამ დროს მართლაც ხდება გარკვეული დოკუმენტების გაფორმება შუამავალი ფორმებისა თუ კერძო პირების მეშვეობით უცხოელებთან, მაგრამ სინამდვილეში ადგილი აქვს ბინძურ გარიგებას – უპატრონო ბავშვთა დაწესებულება, ზოგჯერ კი მშობელი დედაც, ყიდის მცირეწლოვანს და ამისათვის იღებს სოლიდურ გასამრჯელოს. აღნიშნულ ფაქტებზე არაერთხელ აუტეხავს განგაში ქართულ მედიას და მოქალაქეებს პრესისა თუ მაუწყებლობის საშუალებებში. ბოლო პერიოდში ქართული სამართალდამცავი სტრუქტურების მხრიდან განხორციელებული ცალკეული ღონისძიებების შედეგად ასეთმა შემთხვევებმა, მართალია, იკლო, მაგრამ ამ კუთხით გასაკეთებელი კვლავ ბევრია. მკაცრად უნდა შემოწმდეს საქართველოს მოქალაქე ბავშვის შვილად აყვანის მსურველ უცხოელთა ვინაობა, მატერიალური მდგომარეობა, საქმიანი რეპუტაცია, სხვა ქვეყნის მოქალაქის შვილად აყვანის მოტივების სერიოზულობა და სხვა. ამასთან, გაშვილებულ ბავშვზე მეურვეობა საქართველოს შესაბამისმა ორგანოებმა მთლიანად არ უნდა მოიხსნან და გარკვეული პერიოდის შემდეგ უნდა გადაამოწმონ მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობა და სოციალური პირობები; საჭიროების შემთხვევაში, აღძრან შუამდგომლობები

უცხოეთის სათანადო ორგანოების წინაშე; უკიდურეს სიტუაციაში მოითხოვონ მცირეწლოვნის უკან დაბრუნება. ზემოთ ჩამოთვლილი კრიმინალური იმიგრაციის სახეებიდან ასევე აღსანიშნავია ყალბი ან იურიდიული ძალის არმქონე დოკუმენტების წარდგენის გზით საქართველოში მუდმივად ცხოვრების უფლების მოპოვება, რაც, თავის მხრივ, შეიძლება საფუძველი გახდეს სხვა კრიმინალური ქმედების ჩასადენად (მშვიდობისა და კაცობრიობის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულის ან სხვა მძიმე დანაშაულის და ა.შ.). მაგრამ ასეთი გაყალბებით საქართველოში იმიგრანტად ყოფნა მეტწილად დაკავშირებულია უკანონო შრომით იმიგრაციასთან. რაც შეეხება მძიმე დანაშაულის ჩასადენად საქართველოში შემოსვლას, ეს განსაკუთრებით შენიღბულად ხდება, ასეთი პირი, უმეტეს შემთხვევაში, ფლობს საჭირო დოკუმენტაციას და ცდილობს თავისი ქცევით ეჭვი არ აღუძრას სამართალდამცავ ორგანოებს, მაგალითად ტერორისტები, ნარკობიზნესმენები და სხვა. მათი ყოფნა ქვეყანაში საკმაოდ ძნელი გამოსავლენია, ამაში აქტიურად უნდა დაგვეხმაროს მათი მოქალაქეობის ან ძირითადი ცხოვრების ადგილის სახელმწიფო ორგანოები, რომლებიც უნდა ეწეოდნენ ყოველი ადამიანის და განსაკუთრებით დამნაშავე ელემენტების რეგისტრაციას.

მართალია, არაკრიმინალური უკანონო მიგრაციის ცალკეული სახეები თვისობრივად ნაკლებ საზიანოა, ვიდრე კრიმინალური მიგრაცია, მაგრამ სახელმწიფოთა დიდ უმრავლესობაში, როგორც წესი, არაკრიმინალური უკანონო იმიგრაციის შემთხვევათა რაოდენობრივი მაჩვენებელი აშკარად სჭარბობს კრიმინალური იმიგრაციის რიცხობრივ მაჩვენებელს და, ამდენად, მასთან ბრძოლა ყოველი სახელმწიფოს ერთ-ერთ უპირველეს ამოცანად რჩება. უკანონო მიგრაცია გარდა კრიმინალური და არაკრიმინალურისა, შეიძლება დაიყოს სხვა ნიშნების მიხედვითაც. კერძოდ, იგი შეიძლება იყოს როგორც ფარული, ისე არაფარული, ღია ხასიათის. ფარული სახით შეიძლება წარიმართოს როგორც კრიმინალური (მაგ.: ტერორისტების შემოსვლა ქვეყანაში), ისე არაკრიმინალური უკანონო იმიგრაცია (მაგ.: უცხოელს აღარ გააჩნია ჩვენს ქვეყანაში ცხოვრების კანონიერი საფუძველი და მაინც განაგრძობს ცხოვრებას, რა დროსაც ემალება სამართალდამცავ ორგანოებს, ხშირად იცვლის საცხოვრებელ თუ ღამის გასათევ ადგილს და სხვ.).

ღია სახით კი ძირითადად გვხვდება არაკრიმინალური უკანონო იმიგრაცია. რა თქმა უნდა, ტერორისტები, ნარკომადებისა თუ სხვა დანაშაულებრივი ორგანიზაციის წარმომადგენლები უმეტესად ცდილობენ არავის მოხვდნენ თვალში, ზედმეტად სადმე არ დააფიქსირონ მათი ქვეყანაში ყოფნა და ამით საქმე არ გაირთულონ. თუმცა იშვიათად საწინააღმდეგო შემთხვევებსაც აქვს ადგილი. სამაგიეროდ არაკრიმინალური იმიგრანტები ხშირად დაუფარავად იმყოფებიან სახელმწიფოში. მაგალითად, ასეთი შეიძლება იყოს უცხო ქვეყნიდან შემოსული ლტოლვილის სტატუსის მამიებელ პირთა დიდი ნაკადი, მათ შეიძლება ობიექტური გარემოებების გამო ჩვენთან ვერ მიიღონ აღნიშნული სტატუსი და, მიუხედავად ამისა, მაინც განაგრძონ უკანონოდ ცხოვრება საქართველოში. ასეთ შემთხვევას ჩვენთან უკვე ჰქონდა ადგილი, როცა 2000 წელს რუსეთის ფედერაციიდან საქართველოში, კერძოდ კი პანკისის ხეობაში შემოვიდნენ კონფლიქტის ზონიდან წამოსული ჩეჩნები, რომელთა გარკვეულ ნაწილს დღემდე არ მიუღია ლტოლვილის სტატუსი თუნდაც იმიტომ, რომ ხელისუფლებისათვის ასეთი თხოვნით არ მიუმართავს, მაგრამ სრულიად ღიად და დაუფარავად განაგრძობდა ჩვენს ტერიტორიაზე ყოფნას.

3.2. მიგრაცია და დემოგრაფიული უსაფრთხოება

მიგრაციული პროცესები მჭიდრო კავშირშია ეკონომიკურ ზრდასთან. იგი პირდაპირ ზემოქმედებს შრომითი პოტენციალის რაოდენობრივ მხარეზე, ცვლის შრომითი რესურსების რიცხოვნობას, რადგან მიგრანტთა უდიდეს ნაწილს შრომითი რესურსები შეადგენენ. მიგრაციის შედეგად იცვლება მოსახლეობის კვლავწარმოების რეჟიმი, შობადობა, სიკვდილიანობა, ბუნებრივი მატება, ასაკობრივი სტრუქტურა და ა.შ. მიგრაცია დიდ გავლენას ახდენს აგრეთვე დემოგრაფიული დაბერების პროცესზე. შრომითი რესურსების ქვეყნის გარეთ გადინების ე.ი. მიგრაციის გამომწვევი მიზეზები შეიძლება იყოს: განათლების დონის (კვალიფიკაციის) ამაღლების სურვილი, მაღალანაზღაურებადი სამუშაო ადგილის შოვნა, ცხოვრების პირობების გაუმჯობესება და ა.შ.

ქვეყნიდან მაღალკვალიფიციური სპეციალისტების წასვლა დიდ ზიანს აყენებს

ეკონომიკის განვითარებას; აქვე არ შეიძლება არ აღინიშნოს ის ფაქტი, რომ ჩვენი ქვეყნიდან წასული მაღალი კვალიფიკაციის მქონე სპეციალისტები ვერ პოულობენ თავიანთი კვალიფიკაციის შესაფერის სამუშაო და დასაქმებულნი არიან დაბალანაზღაურებად, ე.წ. შავ სამუშაო ადგილებზე, რომლებზეც ადგილობრივი მუშახელი უარს ამბობს. მიგრაციაში მყოფი მაღალკვალიფიციური შრომითი რესურსების გარეშე შეუძლებელია განვითარდეს ქვეყნის ეკონომიკის ისეთი სასიცოცხლო დარგები, როგორცაა: მრეწველობა, სოფლის მეურნეობა, მშენებლობა, ტრანსპორტი, კავშირგაბმულობა, ვაჭრობა, ჯანდაცვა, განათლება და სხვ. როცა საქართველოს შრომითი რესურსების მიგრაციის პრობლემებზე ვმსჯელობთ, პირველი რიგის ამოცანად ამ კონტიგენტის აღრიცხვა უნდა დავსახოთ. მათი რიცხოვნობისა და შემადგენლობის შესახებ სრულყოფილი ინფორმაცია პრაქტიკულად არ არსებობს. 2000 წელს საქართველოს გარეთ მიგრირებულთა სალდომ (წასულთა რაოდენობას გამოკლებული ჩამოსულთა რაოდენობა) – (-35,2) ათასი კაცი შეადგინა. აქვე უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ 2000 წელთან შედარებით 2005 წელს ქვეყნიდან გასულთა რაოდენობა შემცირდა, რაც რათქმაუნდა დადებითი მოვლენაა და იმედს იძლევა რომ თანდათან შეწყდება ქვეყნიდან შრომითი რესურსების გადინება. ქვეყნიდან შრომითი რესურსების გადინების ერთ-ერთი ძირითადი მიზეზი უმუშევრობაა. საქართველოს კანონში “დასაქმების შესახებ” უმუშევარი განსაზღვრულია როგორც სამუშაო ასაკის შრომისუნარიანი პირი, რომელსაც არა აქვს სამუშაო, ეძებს მას და მზად არის სამუშაოს შესასრულებლად.

დასაქმების შესაძლებლობების შეზღუდულობამ განაპირობა ქვეყნიდან შრომისუნარიანი მოსახლეობის მნიშვნელოვანი ნაწილის მიგრაცია საზღვარგარეთის ქვეყნებში. ცალკეულ ექსპერტთა შეფასებებით, საქართველოდან შრომით მიგრანტთა რაოდენობა მერყეობს 0,8-დან 1 მლნ კაცამდე. უნდა ითქვას, რომ ეს შეფასებები საქართველოს მოსახლეობის 2002 წლის აღწერის მასალებით თითქმის დასტურდება. მიგრაციული პროცესების შედეგად მნიშვნელოვნად შემცირდა შრომის ბაზარზე სამუშაო ძალის ერთობლივი მიწოდება, მაგრამ სამუშაო ძალაზე მოთხოვნის შემცირების ტემპები ბევრად აღემატებოდა მიწოდების შემცირების ტემპებს, რამაც ასახვა ჰპოვა მოსახლეობის დასაქმებისა და ეკონომიკური აქტიურობის დონეზე.

დასაქმების შესაძლებლობების შემცირებამ ქვეყნის მოსახლეობის დიდი ნაწილი აიძულა, გადარჩენის ალტერნატიული გზები ეძებნა და ბევრი მათგანი ე.წ. თვითდასაქმებულთა კატეგორიას შეუერთდა. თვითდასაქმებულთა 113 80%-ზე მეტი დასაქმებულია სოფლის მეურნეობაში და ეს ტენდენცია გარკვეული ზრდით ხასიათდება. ამასთანავე, შეინიშნება დასაქმების სხვა სფეროებიდან სოფლის მეურნეობაში მუშახელის გადასვლა, რადგანაც ეს ერთადერთი დარგია, რომელიც ბოლო წლების შემდეგ ვითარდება. დასაქმებულთა რიცხოვნობის ზრდის პარალელურად სოფლის მეურნეობაში ხდება მეტისმეტად არაეფექტიანი დასაქმება.

დღეს მსოფლიოს 118

ქვეყნიდან მოქალაქეებს შეუძლიათ საქართველოში ვიზების გარეშე დარჩენა მთელი წლის განმავლობაში. საქართველოს ასეთი უვიზო მიმოსვლა იწვევს იმ ფაქტს, რომ ქვეყანაში პრაქტიკულად არ არსებობს კონტროლი იმაზე, თუ რამდენად ლეგალურად იმყოფებიან უცხოელები. საქართველოს ხელისუფლება არ მალავს იმ ფაქტს, რომ ახალი კანონპროექტი არის ვიზა ლიბერალიზაციის საკითხთან ევროკავშირთან თანამშრომლობის ერთ-ერთი მთავარი მოთხოვნა.

ნებისმიერი ქვეყნის

მიგრაციული პოლიტიკა ემყარება საერთაშორისო საზოგადოების ფუნდამენტურ პრინციპებს, რომლებიც შეიცავს სხვადასხვა საერთაშორისო ორგანიზაციების - გაერთიანებული ერების ორგანიზაციების კონვენციებს, წესდებაებს, რეზოლუციებსა და სხვა დოკუმენტებს.

შრომის

საერთაშორისო ორგანიზაცია, მიგრაციის საერთაშორისო ორგანიზაცია (IOM), ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაცია, ევროპის საბჭო, ევროპაში უსაფრთხოებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაცია და სხვ. გაეროს მოსახლეობის კომისია სუბსიდირებს ეროვნული მიგრაციის პროგრამებს. მიგრაციის პოლიტიკის სფეროში საერთაშორისო ნორმებს შეუძლია მიმართოს ყველა ქვეყანას ან ცალმხრივად გამოიყენოს სპეციალური ხელშეკრულებებით გაერთიანებული ქვეყნების ჯგუფი [მაგალითად, ევროპის ქვეყნების შენგენის შეთანხმება, აშშ-სა, კანადასა და მექსიკას შორის შეთანხმება (NAFTA), რომელიც უზრუნველყოფს შრომითი გადაადგილების თავისუფლებას]. როგორც მიგრაციული პოლიტიკის ნაწილი, სახელმწიფოები, რომლებიც განიცდიან მნიშვნელოვან მიგრაციას, პერიოდულად განახორციელებენ ძირითადი ამნისტიები

მიგრანტებისთვის, მათი ლეგალიზაცია სახლში. მიგრაციის თანამედროვე მიდგომა ემყარება ამ პროცესის ჰეტეროგენურობის აღიარებას, მასზე იზოლირებული მიდგომის შეუძლებლობას, მისი რეგულირების ან მართვის აუცილებლობას მიგრაციის პოლიტიკის ფარგლებში.

მიგრაციის პოლიტიკა აგვარებს არა მხოლოდ მიგრაციის პრობლემებს, არამედ ეკონომიკის განვითარების ამოცანებს, ადამიანის უფლებების პატივისცემას, ოჯახის გაერთიანებას, ქვეყნის ეთნიკურ მრავალფეროვნებას, კულტურულ ჰომოგენურობას და ა.შ. მრავალ ქვეყანაში მიგრაციის პოლიტიკის ზომები მოიცავს მიგრაციასთან დაკავშირებული სხვა მიდგომებით განსაზღვრულ უამრავ მიდგომას, როგორცაა ქვეყნის დემოგრაფიული განვითარების ბუნება, დასაქმების პრობლემები და სამუშაო ასაკის მოსახლეობის დინამიკა, შრომის ბაზრის მდგომარეობა და გარკვეული პროფესიებისა და სპეციალობების მუშაკთა დეფიციტი და წახალისება ადამიანური კაპიტალი სახელმწიფოს მაღალი ხარისხის, გეოპოლიტიკური ინტერესებით. ამ მიდგომების უმეტესი ნაწილი უკავშირდება საგარეო მიგრაციის როლს საზოგადოების და ეროვნული ეკონომიკის განვითარებაში. ამრიგად, ევროპის რეგიონების სამ მეოთხედს არ აქვს ემიგრაციის ალტერნატივა, როგორც მოსახლეობის შემცირების საწინააღმდეგო საშუალება 2030 წლისთვის.

მიგრაციის პოლიტიკის ძირითადი საკითხებია არალეგალური (არალეგალური) მიგრაციის პრევენცია, ქვეყნის შიგნით მიგრაციული ნაკადების გადანაწილება სხვადასხვა მოსახლეობის, საცხოვრებელი უბნების გამო, იმიგრანტთა სხვადასხვა კატეგორიის ნორმალური ცხოვრებისათვის პირველადი პირობების შექმნა, მათი შემდგომი ადაპტაციისა და მასპინძელ საზოგადოებაში ინტეგრაციის, მათზე უნებლიე პრევენციის (იძულებითი) ეროვნული და საერთაშორისო სამართლებრივი ნორმების ერთობლიობით. უმეტეს ქვეყნებში მიგრაციული პოლიტიკა იყოფა ემიგრაციასა და ემიგრაციაში, მათ შეუძლიათ სტიმულირება ან შემაკავებელი ფაქტორი. პოლიტიკა, რომელიც აქტიურად წახალისებს მიგრანტების შემოსვლას მათი ეროვნული მოთხოვნების დასაკმაყოფილებლად ხორციელდება (გაეროს მიხედვით) ისეთი განვითარებული ქვეყნები, როგორცაა ავსტრალია, კანადა, რუსეთი, ჩეხეთი და

მრავალი სხვა. მიგრანტთა შემოსვლის უმეტესი ქვეყანა, რომელიც ახორციელებს შერჩევითი მიგრაციის პოლიტიკას, გამოიყენებს ისეთ ინსტრუმენტს, როგორცაა საიმიგრაციო კვოტა, რომელიც ნაწილდება მიგრანტთა სხვადასხვა ჯგუფს შორის, განსხვავდება "შესვლის" უფლებით. ეს შეიძლება იყოს ქვეყნის მოქალაქეების ნათესავები (ოჯახის გაერთიანების პრინციპი), სპეციალისტები, რომლებსთვისაც ინტერესდება ეროვნული ეკონომიკა, ეთნიკური, კონფესიური ან სხვა ჯგუფები, რომლებიც საფრთხეს უქმნიან მათ წინა საცხოვრებელ ადგილს და ა.შ. ამრიგად, აშშ-ს ემიგრაციის აქტი (1996), კვოტების გაფართოებით, გამკაცრდა მოთხოვნები ემიგრანტების ხარისხის მახასიათებლებზე. რიგი ქვეყნები, როგორც მათი მიგრაციის პოლიტიკა, ახორციელებენ მიგრანტთა რეპატრაციისთვის სახელმწიფო პროგრამებს, რომლებიც ორიენტირებულია ეკონომიკურ სტიმულებზე.

სახელმწიფო ემიგრაციის პოლიტიკას ახორციელებენ შრომის ექსპორტიორი ქვეყნები, რომლებიც ახორციელებენ პროგრამებს შრომითი მიგრანტების დასახმარებლად ან, პირიქით, ემიგრაციის შემცირების მიზნით. ასეთ ქვეყნებში მიგრაციის პოლიტიკა ცდილობს მიგრაციის რეგულირების მექანიზმის გამოყენებას, რაც საშუალებას აძლევს ქვეყნის და მისი მიგრანტი მოქალაქეების ინტერესების დაცვას. ამ პოლიტიკას განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს ისეთ ქვეყნებში (შრომის მნიშვნელოვანი წყარო), როგორებიცაა ვიეტნამი, ჩინეთი, თურქეთი, ფილიპინები, ინდონეზია და სხვ. განვითარებული ქვეყნებისათვის უდიდესი მნიშვნელობა აქვს, სადაც გარე მიგრანტთა შემოდინება ჭარბობს, არის საიმიგრაციო პოლიტიკა, რომელსაც ძლიერი სოციალური პასუხისმგებლობა ეკისრება. მის ზომებს შორის ყველაზე მნიშვნელოვანია წესები, დადგენილია შრომითი მიგრანტებისთვის და არეგულირებს უცხო ქვეყნის შრომის მიგრაციას, რომლებიც ჩამოდიან ქვეყანაში დროებითი სამუშაოსთვის ან მუდმივი საცხოვრებლად

დასკვნა

დღეს, მასობრივი მიგრაცია, ძირითადად დასაქმების მიზნით, ხდება პლანეტის ყველა რეგიონში. მიგრანტთა ყურადღება პირველ რიგში მიიპყრო ევროპამ, აშშ, კანადა, ავსტრალიამ, ახალ ზელანდიამ, როგორც მიგრაციული ნაკადების მიმზიდველმა, ყველაზე ეკონომიკურად და პოლიტიკურად ხელსაყრელმა ცენტრებმა.

თანამედროვე სამყაროში მიგრაციის პრობლემების აქტუალიზაციამ ხელი შეუწყო უამრავ კონცეპტუალური მიდგომის შემუშავებას, რაც მიზნად ისახავს მიგრაციული პროცესების მართვის ყველაზე შესაფერისი გზების მოძიებას და მიგრანტთა მასპინძელ საზოგადოებაში ინტეგრირებას. დასავლეთის უმეტეს ქვეყნებში ჩამოყალიბებულია მულტიკულტურული მიდგომა, რაც გულისხმობს მრავალ კულტურულ შენარჩუნებას მათი იდენტურობით ერთი ქვეყნის შიგნით. ამასთანავე, იმ სოციალურ და პოლიტიკურ სიტუაციებში, რომლებმაც მიიღეს მულტიკულტურალიზმი, როგორც მიგრაციული

პოლიტიკის საფუძველი, გვიჩვენებს, რომ ეს მიდგომა საბოლოოდ არა მხოლოდ არ აუმჯობესებს მიგრაციის პოლიტიკას, არამედ იწვევს მასპინძელი საზოგადოებების სეგმენტაციის, მათი დიფერენცირების ძალიან საშიშ შედეგებს. საბოლოოდ, ძირს უთხრის ერი-სახელმწიფოს საფუძვლებს. ამ მხრივ, უფრო აქტუალურია და ინერგება ინტეგრაციული მიდგომა, რომელიც გულისხმობს მიგრანტების ასიმილაციას მასპინძელ საზოგადოებაში.

გარდა ამისა, მსოფლიოს უმეტეს ქვეყნებში აქტუალურია შიდა მიგრაციული ნაკადები, რაც გულისხმობს დიდი რაოდენობით ადამიანის გადაყვანას ეკონომიკურად ნაკლებად განვითარებულ სფეროებში უფრო განვითარებულეებზე ან მათ შორის, სადაც ფულის შოვნის დიდი ალბათობა არსებობს. საქართველოში, ასეთი მიმზიდველი ცენტრია თბილისი და სხვა მსხვილი ქალაქები, ასევე რეგიონალური ცენტრები - მცირე ქალაქები.

ნათელია, რომ ეთნიკურად, კონფესიურად და კულტურულად, მიგრანტთა უმრავლესობა მნიშვნელოვნად განსხვავდება მკვიდრი მოსახლეობისგან. ამასთან, მნიშვნელოვან როლს ასრულებს განსხვავებები განათლების დონესა და ზოგადად კულტურაში, რადგან მთავარი "მომწოდებლები" მიგრანტები ეკონომიკურად ჩამორჩენილი ქვეყნებია, რომელთაც არ ძალუძთ საკუთარი მოქალაქეების უზრუნველყოს ცხოვრების პირობებით, მათ შორის განათლების დონით.

კულტურული განსხვავებები მიგრანტებსა და მკვიდრ მოსახლეობას შორის, იწვევს კონფლიქტებს, რაც ნიშნავს, რომ ისინი ხელს უშლიან მიგრანტების ნორმალურ ინტეგრაციას ახალ საზოგადოებაში, რასაც იწვევს "მფლობელებსა" და "სტუმრებს" შორის გაუგებრობა, რაც ხშირად მთავრდება დანაშაულის ჩადენით.

ბოლო დროს ბევრმა ევროპულმა ქვეყანამ საკუთარი გამოცდილებისგან ფაქტიურად განიცადა ის ფაქტი, რომ ამ ქვეყნებში აზიის და აფრიკის ქვეყნებიდან ემიგრანტების პროცენტული მაჩვენებელი მნიშვნელოვნად გაიზარდა. ეს იწვევს ადგილობრივ მოსახლეობას ლეგიტიმურ შეშფოთებას, მეტწილად იმის გამო, რომ მიგრანტებს და მათ შთამომავლებს არ სურთ მასპინძელი საზოგადოებაში ინტეგრაცია,

განაგრძობენ საკუთარი ტრადიციების დაცვას ახალ საცხოვრებელ ადგილზე, რაც ხშირად ეწინააღმდეგება "ახალი სამშობლოს" ადათებს.

იმავდროულად, სოციოლოგები აღნიშნავენ, რომ დღეს მრავალი მიგრანტი საზოგადოების წარმომადგენლები მიზანმიმართულად ავლენენ ასიმილაციის სურვილს, რაც სტრატეგია გახდება მათი არსებობისთვის ახალი ტერიტორიების "განვითარებაში". ამ ტენდენციის შედეგია დასავლური საზოგადოების ფრაგმენტაცია და სოციოკულტურული განხეთქილება, რომელიც პრაქტიკულად უარყოფს ევროპაში ერი-სახელმწიფოების მრავალსაუკუნოვანი მშენებლობის მიღწევებს.

დაბოლოს, ბევრი პოლიტოლოგი ცდილობს განიხილოს უკონტროლო და უკანონო მიგრაცია როგორც ეროვნული უსაფრთხოების პირდაპირ საფრთხე, რადგან ექსტრემისტები და ტერორისტები, მათ შორის საერთაშორისო ტერორისტული ორგანიზაციების წარმომადგენლები, ხშირად შედიან მასპინძელი ქვეყნის ტერიტორიაზე არალეგალურ მიგრანტებთან.

გამოყენებული ლიტერატურა

საკანონმდებლო აქტები

1. საქართველოს კანონი შრომითი მიგრაციის შესახებ ძალაში შესულია - 01/11/2015. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2278806>
2. საქართველოს კანონი უცხოელთა და მოქალაქეობის არმქონე პირთა სამართლებრივი მდგომარეობის შესახებ. ძალაში შესვლის თარიღი - 01/09/2014 <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2806732>

სამეცნიერო ლიტერატურა

3. აბესაძე გ. , თამარ აბესაძე გლობალიზაცია და საქართველოს სატრანზიტო ფუნქციის თავისებურებები თბ. 2011

4. კალანდაძე ნ, შრომითი მიგრაცია, შრომითი მიგრანტებისა და მათი ოჯახის წევრების უფლებები და საერთაშორისო სამართლებრივი მდგომარეობა (დისერტაცია) თბ. 2010
5. კოდუა ედუარდ და სხვ., სოციალურ და პოლიტიკურ ტერმინთა ლექსიკონი-ცნობარი, ლოგოს პრესი, თბილისი 2004
6. ლეკაშვილი ე. საერთაშორისო მიგრაციის ნაკადების სახელმწიფო რეგულირება: მსოფლიო გამოცდილება. კრებული-მიგრაციული პროცესები თანამედროვე გლობალიზებად მსოფლიოში. თსუ. თბ. 2005
7. ლორია არჩილ, უკანონო იმიგრაციის სახეები და მათი გამომწვევი მიზეზები საქართველოში. საერთაშორისო სამართლის ჟურნალი, თსუ. N2, 2013
8. მაისურაძე მ., ევროკავშირის მიგრაციული პოლიტიკა და მიგრაციის მართვის მნიშვნელობა. „საერთაშორისო სამართლის ჟურნალი“ N2, 2013
9. რონდელი ალექსანდრე, საერთაშორისო ურთიერთობები, თბილისი, 1996, საქართველო და მიგრაცია პოლიტიკის ანალიზი თბ. 20138
10. სამველიძე ნ., საქართველოში ვიზების ლიბერალიზაციის პროცესის ანალიზი: მოლდოვის გამოცდილება და რეკომენდაციები თბ. 2014სულაბერიძე ვლადიმერ, მიგრაცია და დემოგრაფიული უსაფრთხოება. კრებული მიგრაციული პროცესები თანამედროვე გლობალიზებად მსოფლიოში თსუ. თბ. 20005
11. სულაბერიძე ვ., მიგრაცია და დემოგრაფიული უსაფრთხოება. კრებული მიგრაციული პროცესები თანამედროვე გლობალიზებად მსოფლიოში თსუ. თბ. 20005.
12. ტუხაშვილი მ., ნ. ჭელიძე, საქართველოს მოსახლეობის შრომითი ემიგრაციის ფაქტორები და სოციალურ-ეკონომიკური შედეგები/ კრებული: მიგრაციული პროცესები პოსტსაბჭოთა საქართველოში, თბ. 2003
13. ტუხაშვილი მ. საქართველოს მოსახლეობის მიგრაცია. თბ., 1996.
14. შრომითი მიგრაცია საქართველოდან, მიგრაციის საერთაშორისო ორგანიზაცია, თბ., 2003

15. შრომითი მიგრაციის სამართლებრივი რეგულირების ასპექტები (შედარებითი მიმოხილვა) თბ. 2014
16. შრომის ეკონომიკა. თსუ, თბ. 2016
17. ჭელიძე ნ., საქართველოს მოსახლეობის შრომითი ემიგრაცია, თბ., 2000,
18. ჭეხანი გ. მიგრაციის მართვის გამოწვევები საქართველოში: “ღია კარის” პოლიტიკის მიზანშეწონილობა // გამოცემა „პოლიტიკის დოკუმენტი“ 2012
19. Brady Hugo, “EU Migration Policy: An A-Z”, Centre for European Reform, February 2008,.
20. Graham Evans and Jeffrey Newnham, Dictionary of International Relations, Penguin Books, 1998,
21. Gogelia Tea, “Migration Policies and Labour Migration in Europe 2000-2008”, Institute of European Studies 2009
22. Brady Hugo, “EU Migration Policy: An A-Z”, Centre for European Reform, February 2008, Centre for European Reform, February 2008,
23. Krieken Peter J. Van, “The Consolidated Asylum and Migration Acquis”, T. M. C. Asser Press 2004.
24. Gogelia Tea, “Migration Policies and Labour Migration in Europe 2000-2008”, Institute of European Studies 2009
25. Global Commission on International Migration 2005, Christina Boswell, “Migration in Europe”, Hugo Brady, “EU Migration Policy: An A-Z”, Centre for European Reform, February 2008, გვ: 1.
26. FoxNews 2008, Eliane Engeler, “Rich World Needs More Foreign Workers”, ინფორმაცია ხელმისაწვდომია ვებ.გვერდზე: [http
27. Graham Evans and Jeffrey Newnham, Dictionary of International Relations, Penguin Books, 1998,
28. Peter J. Van Krieken, “The Consolidated Asylum and Migration Acquis”, T. M. C. Asser Press 2004
29. Hugo Brady, “EU Migration Policy: An A-Z”, Centre for European Reform, February 2008

30. Centre for European Reform, February 2008, Hugo Brady, “EU Migration Policy: An A-Z”
31. Сборник международных правовых документов, регулирующих вопросы миграции, Международная Организация по Миграции, Москва, (1994)
32. Ионцев, В. А. Международная миграция: теория и история изучения // Международная миграция населения: Россия и современный мир / под ред. В. А. Ионцева. – М.: Диалог-МГУ, 1999. – Вып. 3.
33. See, for example: Iontsev, V. A. International migration: theory and history of studying // International population migration: Russia and the modern world / ed. by V. A. Iontsev. – Moscow: Dialogue – Moscow State University, 1999. – Issue 3.
34. International Migration Flows: to and from Selected Countries: The 2005 Revision. – N. Y.: U. N., 2006.
35. World Migrant Stock (2006): The 2005 Revision Population Database. Интернет-источник. Режим доступа: <http://esa.un.org/migration/index.asp?panel=1> (Internet resource. Accessed: <http://esa.un.org/migration/index.asp?panel=1>).
36. Sopemi-2006. Trends in International Migration. – Paris: OECD, 2006
37. Международная миграция и развитие // Доклад Генерального секретаря на 60 сессии Генеральной Ассамблеи ООН. A/60871. – Н.-Й., 2005. – С. 46. (International migration and development // The Report of the Secretary General at the sixty session of the General Assembly of the United Nations. A/60871. – New-York, 2005.
38. Миграция населения: экономика и политика // Международная миграция населения: Россия и современный мир / под ред. В. А. Ионцева. – Вып. 18. – М.: ТЕИС, 2006

ვებ რესურსები

39. სამხედრო-სამოქალაქო ურთიერთობები. [http://www.nplg.gov.ge/gsdll/cgi-bin/library.exe?e=\(გადამოწმებულია 12.03.2018\)](http://www.nplg.gov.ge/gsdll/cgi-bin/library.exe?e=(გადამოწმებულია 12.03.2018))
40. FoxNews 2008, Eliane Engeler, “Rich World Needs More Foreign Workers”, ინფორმაცია ხელმისაწვდომია ვებ.გვერდზე:

50. <https://www.nbg.gov.ge/index.php?m=715;>
51. <http://www.nbg.gov.ge/index.php?m=306>
52. საქართველოს 2016-2020 წლების მიგრაციის სტრატეგია
[//mra.gov.ge/res/docs/20160407160120735.doc](http://mra.gov.ge/res/docs/20160407160120735.doc)
53. საქართველოს 2017 წლის მიგრაციის პროფილი თბილისი, საქართველო
http://migration.commission.ge/files/migraciis_profili_2017_a4_new_1.pdf გვ.31-
გადამოწმებულია 10.05.2018_
54. ევროკავშირის წარმომადგენლობა საქართველოში;
http://eeas.europa.eu/delegations/georgia/documents/news/2014/20140718_01_ka.pdf